

EESTI HARIDUSTÖÖTAJATE LIIT

ÕPETAJAD, TEGEVUSED, AJAKULU

**Uuringu kokkuvõte
ajakulust õppetundide läbiviimisele lisanduvate
ülesannete täitmiseks**

**Koostajad:
Rein Võormann
Jelena Helemäe**

Tallinn 2010

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	Ajakulu õppetundidele lisanduvate ülesannete täitmiseks. Üldine ülevaade	7
3.	Ajakulu õppetundidele lisanduvate ülesannete täitmiseks valitud gruppides	
	3.1. Kvalifikatsioon: pedagoogid	13
	3.2. Kvalifikatsioon: vanempedagoogid ja metoodikud	15
	3.3. Territoriaalne jaotus: linnakoolide õpetajad	18
	3.4. Territoriaalne jaotus: maakoolide õpetajad	21
4.	Ajakulu õpetajatöö erinevatele tegevustele	
	4.1. Õppetöö, v.a. töölepingus fikseeritud koormus	24
	4.2. Klassijuhatamine	28
	4.3. Õpetamiseks ettevalmistumine	31
	4.4. Koolitus ja enesetäiendamine	33
	4.5. Dokumentatsiooni täitmine	36
	4.6. Muu tööalane tegevus	39
5.	Kokkuvõtte asemel I: ajakulu mustrid	42
	Kokkuvõtte asemel II: 2009.a. andmed 2005.a. andmete taustal	49
Lisad		54

Tabel L1. Käesoleva aruande aluseks oleva valimi iseloomustus
Küsitlusleht
Dokumentatsiooni täitmine - õpetajate arvamusi ja ettepanekuid
E-kooli rakendamine – õpetajate arvamusi

1. SISSEJUHATUS

Haridusteed on taas avalikkuse tähelepanu all, seda paljuski objektiivsest olukorrast tingituna. Väikeste sünnikohortide tõttu on tunduvalt vähenenud õpilaste arv, mis koos majanduskriisiga on teravalt tõstatanud küsimuse koolivõrgu korrastamisest, sh koolide sulgemisest. Hariduspoliitika on tihedalt seotud regionaalpoliitikaga – kooli sulgemine tähendab paljuski ka piirkonna hääbumisprotsessi algust. Erinevad uuringud on näidanud, et noorte perede jaoks omab lisaks töökoha olemasolule tähtsust ka kodu lähedase lasteaia ja kooli olemasolu. Elukoha valikul arvestatakse nende asjaoludega.

Lisaks koolivõrgu korrastamisele on viimastel aastatel olnud pideva tähelepanu all ka õpetajad ja nendega seotud küsimused, olgu selleks õpetajakoolitus, vajadus õpetajate järele lähiaastatel ja kaugemas tulevikus, enesetäiendus või täiendõppe korraldus jms. Mitmed neist ei tõuse otseselt avalikkuse tähelepanu alla, sh ka õpetajate koormusega seotud küsimused, kuid mõjutavad otseselt õpetajate igapäevatööd ja seeläbi õpilastele antava hariduse kvaliteeti, mis aga omakorda on rahva jätkusuutlikkuse üks oluline tahk.

Kõneledes õpetajate koormusest märkigem esmalt, et vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele kuuluvad koolide ja muude lasteasutuste õpetajad, kasvatajad ja teised õppe- ja kasvatusalade töötajad lühendatud tööajaga ametikohtade gruppi. Täpsemalt kuuluvad nimetatud loetellu koolieelse lasteasutuse õpetaja, logopeed ja eripedagoog, aga ka lasteaed- algkooli, alg- ja põhikooli ning gümnaasiumi klassi- ja aineõpetaja, logopeed, eripedagoog, kasvataja ja ringijuht. Tegelikult veel terve pikk nimekiri ametikohtadest, kuid mis antud juhul jäägu nimetamata, sest analüüsi objektiks on valitud põhikooli ning gümnaasiumi klassi- ja aineõpetajad.

Kõigil nimetatud ametikohtadel on tööaja kestus päevas seitse tundi ehk 35 tundi nädalas. Õppetöö/õppetundide läbiviimiseks kuluv aeg on aga reeglina veelgi väiksem, sest aega peab jääma ka muudeks kooli ja õpilastega seotud tegevusteks.

Nii ongi gümnaasiumi aineõpetaja koormus 18-22 tundi, põhikooli klassi- ja aineõpetajal aga 18-24 tundi nädalas. Tegelik koormus aga võib olla normkoormusest suurem, aga ka väiksem, ja seda mitmel põhjusel. Näiteks, kas ei jätku koolis õpetajaid, mistõttu tuleb teatud erialadel anda rohkem tunde või siis on suurem koormus tingitud võimalusest saada suuremat palka. Õpetajatöö teatavasti kuulub Eestis võrreldes mitmete teiste valdkondadega (nt finantsvahendus) madalamalt tasustatute hulka.

Õpetajatöö seisukohalt omab tähtsust välja selgitada õpetajate tegelik nädalakoormus ning selle sisemine jagunemine, st kui palju aega mingite tegevuste peale kulub. Vastuse leidmine neile küsimustele ei ole tähtis ainult õpetajatöö täiustamise ja kitsaskohtade lahendamise seisukohalt, vaid avaldab mõju ka õppetöö kvaliteedile. Õpetaja „lahustumine” paljudes pisisasjades võib tähendada, et ta ei suuda koondada jõude peamisele – anda õpilasele edasi vajalikke teadmisi, juhendada ja suunata teda õpilase ja kogu ühiskonna arenguks vajalike väärtuste omaksvõtmisele.

Eesti Haridustöötajate Liit (EHL) on kahel korral – 2005 ja 2009. aastal - korraldanud uuringu õpetajate ajakulutustest tööülesannete täitmiseks.

2005. aastal lähtuti kolmest grupist: alla normkoormuse, normkoormusega ja üle normkoormuse töötavad õpetajad ning analüüsiti nende ajakulu erinevatele tegevustele nädalas keskmise näitaja alusel. Andmete analüüsi käigus ilmnis, et töölasele tegevusele kulutatud aja struktuur erines väga õpetajate rühmade lõikes, sõltudes sealhulgas ka töölepingus ette nähtud õppetundide arvust. Eriti suured erinevused aja kasutamise strateegiates paistsid olevat vähemalt normkoormusega ühelt poolt ja teiselt poolt osalise koormusega töötavate õpetajate vahel.

2009. aastal läbiviidud kordusuuringu andmete analüüsi puhul keskendutigi nõ tüüpilisemate õpetajaskonna esindajate tööalasele ajakasutusele. Seejuures analüüsiti ka normkoormuse vahemikku jäävate gruppide ajakulu – näiteks grupp Pk18-20= põhikooli õpetajad koormusega 18-20 tundi nädalas või G21-22=gümnaasiumi õpetaja vastava koormusega. Olulisimaks uurimisküsimuseks oli: milline osa õpetajatest ja kui palju teatud tegevusele aega kulutab (kahe nädala keskmisena). Paraku ei võimalda, selline lähenemine teostada otsest võrdlust 2005. a. andmetega.

Muus osas järgiti 2005.a. formaati. EHL-i koostatud küsimustik õpetajate ajakulu mõõtmiseks jagati koolidele (kokku 1819). Koolide ametiühingute usaldusisikud korjasid kokku täidetud küsitluslehed (käesoleva uuringu valimi kohta vt Lisa) ning saatsid need EHL- maakonna või linnaliitu, kust need edastati Eesti Haridustöötajate Liidule töötlemiseks ja analüüsimiseks. Andmed sisestasi arvutisse, töötlesid ja analüüsisid neid TLÜ Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi sotsioloogid, kes koostasid ka käesoleva kokkuvõtte. Küsimustikus paluti õpetajatel hinnata, kui palju kulutasid nad ajavahemikul 16.- 29. november 2009 aega õppetööle, tundideks ettevalmistamisele, klassijuhataja tööle, koolitusele ja enesetäiendusele, erinevate dokumentide täitmisele jt tegevustele.

Parema ülevaate saamiseks paluti õpetajatel vastata ka neid iseloomustavatele küsimustele – pedagoogilise töö staaž, millises koolitüübis ja –astmel töötatakse, kas tegemist on linna- või maakooliga. Need tunnused kombineerituna konkreetsete vastustega võimaldavad täpsemalt iseloomustada ajakulutuse struktuuri, mis probleemidele parema lahenduse leidmiseks on erakordselt tähtis.

Saadud materjal on mitmes mõttes mitmetahuline. Sarnaselt 2005. aastale ei leidnud kõik õpetajad võimalust ankeedile vastamiseks, seda mitmel põhjusel: õpetajatel nappis aega, mitmed õpetajad leidsid, et lahendusi probleemidele niikuinii ei leita, mitmeid painasid

laiemalt Eesti kooli tulevikuprobleemid, mis mitmel juhul taandus hirmule kooli võimalikust sulgemisest ja sellega seotud töö kaotamisest.

Neist ja teistest põhjustest lähtuvalt täideti ka küsimustik erineva detailsusega: tegevusi pandi kirja minutilise täpsusega, nagu nõudis ka juhend, aga ka tunniajastes piirides või siis toodi välja kõige suuremat ajakulu nõudvad tegevused. Leiti samuti, et kõik tegevused ei ole leidnud ankeedis käsitlemist. Paraku ei ole võimalik kunagi kõike üles loetleda, sest nii nagu iga kool, on ka iga õpetaja unikaalne ja läheneb oma tööle erinevatel viisidel.

Järgnev kokkuvõte läheneb õpetajate ajakasutusele tööülesannete täitmisel mitmest aspektist: esiteks antakse üldine ülevaade õpetajate ajakasutusest (kahe nädala keskmine ajakulu kõigile tegevustele kokku), teiseks ajakulust valitud gruppides, lähtudes õpetaja kvalifikatsioonist ja kooli asukohast, kolmandaks, tegevuste kaupa. Ülevaate lõpetab kokkuvõte.

2. AJAKULU ÕPPETUNDIDELE LISANDUVATE ÜLESANNETE TÄITMISEKS.

Üldülevaade

Õppetöö läbiviimine tundide andmise näol on õpetajatöö (nii siin kui ka edaspidi peetakse silmas põhikooli klassi- ja aineõpetajaid ning gümnaasiumi aineõpetajaid) keskne tegevus. Sellele kulub aega parasjagu niipalju, kui on õpetaja töölepingus sätestatud nädalas antavate õppetundide arv, mis reeglina jääb normkoormuse raamidesse. Põhikooli klassi- ja aineõpetaja nädala normkoormus on teatavasti (nagu ka sissejuhatuses juba märgitud) 18-24 tundi, gümnaasiumi aineõpetajal aga 18-22 tundi nädalas. Kuid on neidki õpetajaid, kelle nädala koormus ületab või jääb alla mainitud numbrite.

Praegu jätame aga selle küsimuse kõrvale ja keskendume muule – nimelt mitmesugustele tegevustele, mis ei ole otsene õppetöö, kuid on õppetööga vahetult seotud ja selle kvaliteetsel tasemel toimumise eeldus, kuluva aja analüüsile. Need on tegevused, mis rohkemal või vähemal määral – näiteks asendustundide läbiviimine, õpilaste järeleaitamine, ringitöö pikapäevarühma töö, klassijuhatajaks olemise mitmesugused aspektid ja sellega seostuvad tegevused, õppetunniks ettevalmistumine, koolitus ja enesetäiendamine selle erinevates vormides, dokumentatsiooni täitmine ja muu tegevus alates õpilasürituste korraldamisest kuni tööga seotud käikude ja sõitude organiseerimiseni. Meeldib see õpetajatele või mitte, tuleb neil ometi leida ka nende tegevuste jaoks ruumi oma nädala (mõne tegevuse puhul küll kuu või isegi kvartali) niigi nappis ajaplaanis.

Tabelis 2.1 ongi esitatud andmed õpetajate jaotusest (lisaks õppetundidele) muudele tegevustele kuluva aja lõikes. Seda esmalt normkoormuse korral tervikuna ning siis ka normkoormuse siseste gruppide tasandil, kahe küsitlusnädala keskmisena.

Tabel 2.1. Õpetajate jaotus lisaks õppetundidele kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi, %

Lepingus sätestatud koormus	Tööalasele tegevusele (va õppetunnid) kulunud aeg (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 15 tundi	15-20tundi	20-25 tundi	25-30 tundi	30-35 tundi	Üle 35 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**, sh	7	13	18	21	13	28	100
Pk 18-20	7	21	12	18	14	28	100
Pk 21-22	6	14	18	24	11	27	100
Pk 23-24	7	12	23	20	14	24	100
G 18-20	8	13	21	19	6	33	100
G 21-22	7	8	13	22	20	30s	100
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***, sh	7	13	19	17	15	29	100
Pk 25-26	7	21	21	10	17	25	100
Pk 27-28	10	23	14	23	10	20	100
G 23-24	7	8	18	18	18	31	100
G 25-26	7	15	16	18	16	28	100
G 27-28	7	4	28	17	7	37	100
Normkoormusega õpetajad, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	5	10	18	23	16	28	100
Normkoormusega õpetajad, kellel puudub klassijuhatamise kohustus	7	12	18	17	15	31	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	12	23	17	16	6	26	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, puudub klassijuhatamise kohustus	8	14	21	15	17	25	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes (Pk) 18-24 tundi, Gümnaasiumi astmes (G) 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Selgub, et veidi rohkem kui veerandil õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires, kulub kahe nädala keskmisena lisaks õppetundide läbiviimisele veel kõikvõimalike muude tegevuste realiseerimiseks vähemalt 35 tundi.

Seejuures iga kaheksas õpetaja üle 45 tunni. Teisisõnu, lisaks normkoormusega tundide hulga läbiviimisele kulutab küllalt suur osa õpetajaid sama palju, aga märkimisväärne osa rohkemgi aega muude õppetööga seotud ülesannete täitmiseks. Nende õpetajate osakaal, kes saavad „muude“ ülesannetega hakkama 25-35 tunniga, ulatus kolmandikuni. Pooled õpetajad osutusid õige nobedaks – neil kulus vaatluse all olevate tegevuste realiseerimiseks alla 25 tunni.

Normkoormuse siseste gruppide (põhikooli õpetajate korral koormusega 18-20, 21-22, 23-24 tundi nädalas) vahel märkimisväärset varieerumist ei ilmnenu. Pärast sama ei saa öelda normkoormusega töötavate gümnaasiumi õpetajate gruppide kohta (so koormusega 18-20 ja 21-22 tundi nädalas). Nimelt eristus mõnevõrra 21-22-tunnise koormusega grupp, kellest vaid veidi rohkem kui veerand sai „muude ülesannetega“ hakkama kuni 25 tunniga. Samas 25-35 tundi kulutanute osakaal tõusis selle grupi korral üle kahe viiendiku.

Teiseks vaatleme sama küsimust õpetajate korral, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28-tunnini. Esimese asjana torkab silma tõsiasi, et selle grupi jaotus ajakulu järgi „muudeks tegevusteks“ ei erine normkoormuse piiridesse jääva õpetajate grupi omast. Ikka veidi üle veerandi vaatluse all olevatest õpetajatest kulutas selleks 35 ja rohkem tundi kahe nädala keskmisena, kolmandik 25-35 tundi ning kaks viiendikku alla 25 tunni. Analüüsides aga üle normkoormuse töötavaid õpetajaid diferentseeritult, selgus et mõnevõrra erinevad teistest põhikoolis töötavad õpetajad. Erinemine seisneb asjaolus, et nende hulgas siuliselt pooled saavad „muude ülesannetega“ hakkama vähem kui 25 tunniga. Seletus niisugusele faktile võiks olla, et suurem otsene

õppetundide koormus (ikkagi üle 24 tunni nädalas) jätab vähem aega teistele tegevustele või on suurem koormus õpetanud intensiivsemalt töötama ja hakkama saama väiksema ajakuluga.

Mis puudutab õpetajate gruppe, kellel on lisaks aineõpetajaks olemisele ka klassijuhataja kohustused või vastupidi – ei ole sellist kohustust – ning nende ajakulule „muude“ ülesannete täitmiseks, siis (vt Tabel 2.1 alumine pool) võib öelda, et erilist kõrvalekaldumist üldisest keskmisest ei olnud märgata. Ainsa tõsiasjana võiks esile tuua jällegi fakti, et üle normkoormusega õpetajad kulutavad „muule tegevusele suhteliselt vähem aega. Eriti paistavad silma need üle normkoormuse töötavad õpetajad, kellel on ka klassijuhatamise kohustused. Suurema koormuse tõttu (klassijuhatamine ei piirdu ju ainult klassijuhataja tunniga) jääb neil ilmselt vähem aega teistele tegevustele.

Üldist ülevaadet õpetajate ajakulust erinevatele tegevustele, va õppetundide läbiviimisele, võiks alustada tõdemusest, et õpetaja töö on tõepoolest mitmekesine ja tervikuna ka ajamahukas. Konkreetsed uuringul põhinevad andmed seda ka kinnitavad. Nii võib üsna julgelt öelda, et otsese õppetöö kõrval kulub normkoormusega töötavatel õpetajatel rohkesti aega esmalt tundideks ettevalmistumise peale, teiseks klassijuhatamisega seotud ülesannete täitmiseks (vt Tabel 2.2). Esimesena mainitud tegevusele kulutas pea kogu uurimuses osalenud õpetajaskond kahe nädala keskmisena üle 5 tunni. Klassijuhataja tööle ja sellega seotud ülesannete täitmisele kulutas sama palju aega ligi kaks viiendikku. Teatud aeg – kõige sagedamini 1-3 tundi – kulus õpetajal tundide läbiviimisega (va normkoormuse tunnid) seotud ülesannete täitmiseks, aga samuti dokumentatsiooniga tegelemiseks ja muude tööalaste ülesannete täitmiseks.

Õpetajate korral, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, oli ajakulu erinevatele tegevustele põhimõtteliselt sarnane normkoormusega töötavate õpetajate omale. Mõne protsendipunktilise kõikumine ei muuda juba varem täheldatud olukorda – kõige ajamahukam tegevus õppetöö kõrval on selleks valmistumine.

Tabelis 2.3 on esitatud ajakulu andmed veel ka lõikes, kas nii normkoormusega kui ka üle selle töötavad õpetajad on klassijuhatajad või mitte.

Tabel 2.2. Õpetajate jaotus töölasele tegevusele kulutatud aja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi – tegevuste lõikes, %

Tegevus	Jaotus töötundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 1 tund	1-2 tundi	2-3 tundi	3-4 tundi	4-5 tundi	Üle 5 tunni	Kokk u
	Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**						
Õpetamine (va põhikoormus)	14	29	23	10	8	16	100
Klassijuhataja töö	17	9	12	13	11	38	100
Ettevalmistamine	1	1	1	1	2	94	100
Enesetäiendamine	44	15	11	10	4	16	100
Dokumentatsioon	19	31	27	10	8	5	100
Muu tööalane tegevus	34	30	14	7	4	11	100
	Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***						
Õpetamine (va põhikoormus)	17	29	26	11	7	10	100
Klassijuhataja töö	17	11	12	11	9	40	100
Ettevalmistamine	2	1	1	1	1	94	100
Enesetäiendamine	41	17	10	8	5	19	100
Dokumentatsioon	17	33	28	10	7	5	100
Muu tööalane tegevus	31	33	14	7	4	11	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes (Pk) 18-24 tundi, Gümnaasiumi (G) astmes 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Tabel 2.3. Õpetajate jaotus lisaks õppetundidele kulutatud tööaja*, klassijuhatamise ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi – tegevuste lõikes, %

Tegevus	Jaotus töötundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 1 tund	1-2 tundi	2-3 tundi	3-4 tundi	4-5 tundi	Üle 5 tunni	Kokku
Klassijuhatajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**							
Õpetamine (va põhikoormus)	12	28	23	11	8	18	100
Klassijuhataja töö	2	8	13	15	14	48	100
Ettevalmistamine	0	1	1	0	2	96	100
Enesetäiendamine	45	16	11	10	4	14	100
Dokumentatsioon	19	33	26	10	8	4	100
Muu tööalane tegevus	31	31	14	9	4	11	100
Klassijuhatajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***							
Õpetamine (va põhikoormus)	18	31	26	9	7	9	100
Klassijuhataja töö	4	10	13	12	11	50	100
Ettevalmistamine	1	0	1	1	2	95	100
Enesetäiendamine	41	16	10	8	5	20	100
Dokumentatsioon	17	33	30	8	6	6	100
Muu tööalane tegevus	31	34	14	6	5	10	100
Klassijuhatamise kohustuseta õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires ***							
Õpetamine (va põhikoormus)	20	29	23	10	5	13	100
Klassijuhataja töö	1	1	2	2	3	91	100
Ettevalmistamine	40	13	10	12	5	20	100
Enesetäiendamine	18	24	30	13	7	8	100
Dokumentatsioon	44	25	14	3	3	11	100
Muu tööalane tegevus							
Klassijuhatamise kohustuseta õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***							
Õpetamine (va põhikoormus)	10	27	28	17	6	12	100
Klassijuhataja töö	3	1	0	0	4	92	100
Ettevalmistamine	40	21	12	8	4	15	100
Enesetäiendamine	16	34	20	14	11	5	100
Dokumentatsioon	31s	29	13	11	1	15	100
Muu tööalane tegevus							

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes 18-24 tundi, Gümnaasiumi astmes 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

3. AJAKULU ÕPPETUNDIDELE LISANDUVATE ÜLESANNETE TÄITMISEKS VALITUD GRUPPIDES

3.1. Pedagoogid

Järgnevalt analüüsimise lisaks õppetundidele läbiviimisele tehtud ajakulusid sõltuvalt õpetajate kvalifikatsioonist. Kõigepealt on vaatluse all pedagoogid (vt Tabel 3.1). Kõikidest pedagoogidest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv oli normi piires (põhikooli astmes 18-24, gümnaasiumi astmes 18-22 tundi), kulus nimetatud tegevusteks rohkem kui viiendikul õpetajatest võrdselt 25-30 tundi ja kuni 20 tundi, ligi viiendikul 20-25 tundi (kahe nädala keskmine). Üle 45 tunni kulutas aega iga kümnes õpetaja.

Põhikooli 18-22-tunnilise nädalakoormusega õpetajate seas moodustasid suurima grupi (veerand) need, kel kulus mainitud tegevusteks aega kuni 20 tundi, teiseks jäid 25-50 tunnise ja kolmandaks 15-20-tunnise ajakuluga pedagoogid. Üle 45 tunni kulutas aega samuti iga kümnes vastanu. Pk23-24 grupis oli jagunemine erinevate vastusevariantide vahel veidi erinev. Siin oli enim pedagooge (veerand), kel kulus aega 20-25 tundi, järgnesid vastusevariandid „kuni 20 tundi” (19%) ja „25-30 tundi” (18%). Põhikoolist oluliselt erinev ei olnud ka pilt gümnaasiumi astmes, kus G18-22 grupis oli rohkem (veidi üle viiendiku) neid, kes pühendasid nimetatud tegevustele aega 25-30 tundi, seejärel tulid suhteliselt võrdselt 20-25, kuni 20-tunnise ja 35-45-tunnise ajakuluga pedagoogid. Ka oli gümnaasiumi astmes rohkem neid, kel kulus üle 45 tunni – iga seitsmes õpetaja.

Nendest õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületas normi (põhikoolis 25-28 tundi, gümnaasiumis 23-28 tundi), moodustasid suurima grupi (veidi üle kolmandiku) 20-25-tunnise ajakuluga pedagoogid, peaaegu sama paljudel õpetajatel kulus aega kuni 20 tundi. Teised vastusevariandid esinesid harvemini.

Tabel 3.1. Õpetajate jaotus lisaks õppetundidele kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi, PEDAGOOGID,%

Lepingus sätestatud koormus	Töölasele tegevusele (va õppetunnid) kulunud aeg (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 15 tundi	15-20 tundi	20-25 tundi	25-30 tundi	30-35 tundi	Üle 35 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**, sh	8	13	19	21	13	26	100
Pk 18-22	8	17	16	22	12	25	100
Pk 23-24	6	13	25	18	15	23	100
G 18-22	9	7	17	22	15	30	100
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***, sh	10	22	34	12	8	14	100
Pk 25-28	9	23	16	14	15	23	100
G 23-28	6	9	19	20	15	31	100
Normkoormusega õpetajad, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	3	10	31	21	11	24	100
Normkoormusega õpetajad, kellel puudub klassijuhatamise kohustus	7	13	28	22	11	19	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	3	11	31	29	9	17	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, puudub klassijuhatamise kohustus	4	7	26	31	9	23	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes (Pk) 18-24 tundi, Gümnaasiumi astmes (G) 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

PK25-28 grupis oli samuti enim (ligi kolmandik) neid, kel kuulus lisaks õppetundidele kulutatud ajale kuni 20 tundi, 17% vajab 35-45 tundi, peaaegu samapalju 20-25 tundi. Küll oli siin aga keskmisest vähem üle 45-tunnise ajakuluga pedagooge.

Samas oli G23-28-s selliseid jälle suhteliselt palju (12%). Siiski ei olnud see kõige ülekaalukam vastusevariant – peaaegu võrdselt (igauks ca viiendik) kulus märgitud tegevusteks aega 25-30, 20-25 ja 35-45 tundi. Oluliselt ei jäänud maha ka vastusevariant „30-35 tundi” (15% vastanutest).

Edasi analüüsimise ajakulu normkoormusega/normkoormuseta ning klassijuhatamise kohustusega/klassijuhatamise kohustuseta gruppides. Normkoormusega ja klassijuhatamise kohustusega pedagoogidest kulus peaaegu kolmandikul aega 20-25 tundi, veidi üle viiendikul 25-30 tundi ja peaaegu viiendikul üle 45 tunni. Ka normkoormusega, kuid klassijuhatamise kohustuseta õpetajatest oli enim (28%) neid, kel kulus aega 20-25 tundi, veidi üle viiendikul 25-30 ja viiendikul kuni 20 tundi. Samas oli siin viie protsendipunkti (13%) võrreldes eelneva grupiga üle 45-tunnise ajakuluga pedagooge.

Üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustusega õpetajate pilt oli kahe esimese vastusevariandi puhul sarnane normkoormuse ja samuti klassijuhatamise kohustusega pedagoogidega – siingi olid esimesed 20-25-tunnise ja teised 25-30-tunnise ajakuluga õpetajad. Küll aga oli selles grupis vähem neid, kel kulus selleks üle 45 tunni (iga kümnes). Üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustuseta pedagoogide puhul toimus kohtade vahetus: enim anti vastuseid variandile „25-30 tundi” (ligi kolmandik) ja veidi üle veerandi vastanutest eelistas varianti „20-25 tundi”. Küll aga oli siin võrreldes üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustusega õpetajatest selliseid, kel kulus aega üle 45 tunni (iga seitsmes).

3.2. Vanempedagoogid ja metoodikud

Vanempedagoogide ja metoodikute ametijärgude puhul oli pilt võrreldes pedagoogidega mõnevõrra erinev (VT Tabel 3.2).

Tabel 3.2. Õpetajate jaotus lisaks õppetundidele kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi, VANEMPEDAGOOGID JA METOODIKUD, %

Lepingus sätestatud koormus	Töölasele tegevusele (va õppetunnid) kulunud aeg (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 15 tundi	15-20 tundi	20-25 tundi	25-30 tundi	30-35 tundi	Üle 35 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**, sh	3	9	14	23	13	38	100
Pk 18-22	3	16	23	26	7	25	100
Pk 23-24	4	6	34	17	12	27	100
G 18-22	7	10	35	18	9	21	100
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***, sh	5	10	21	15	16	33	100
Pk 25-28	2	22	30	20	6	20	100
G 23-28	3	11	32	27	11	16	100
Normkoormusega õpetajad, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	3	8	21	25	10	33	100
Normkoormusega õpetajad, kellel puudub klassijuhatamise kohustus	6	12	37	18	6	21	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	5	20	32	19	10	14	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, puudub klassijuhatamise kohustus	0	7	31	21	31	10	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes (Pk) 18-24 tundi, Gümnaasiumi astmes (G) 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Kõikidest õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires, oli enim neid, kel kulus aega 25-30 ja 35-45 tundi (vastavalt 23% ja 21%) ning märkimisväärselt

paljudel (17%) läks aega üle 45 tunni. Siiski ilmnisid õppekoormuste lõikes erinevused. KaPK18-22 grupis oli kõige enam (üle veerandi) 25-30-tunnise ajakuluga vanempedagooge ja metoodikuid, kuid neile järgnesid 20-25 ja kuni 20-tunnise ajakuluga õpetajad. Suhteliselt palju (16%) leidis ka, et neil kulub lisaks õppetundidele aega veel üle 45 tunni. PK23-24 grupis moodustasid aga viimatimainitud suuruselt teise grupi, üle 45-tunnise ajakuluga õpetajaid edestasid need, kel kulus mainitud tegevusteks aega 20-25 tundi – neid oli veidi üle kolmandiku vastanutest.

Gümnaasiumiastme 18-22-tunnise koormusega vanempedagoogidest ja metoodikutest tõi aga suurem osa (üle kolmandiku) vastanutest esile vastusevariandi „20-25 tundi”, järgnesid peaaegu ühesuguste tulemustega variandid „25-30 tundi” ja „kuni 20 tundi” (vaastavalt 17% ja 18%).

Kõikidest õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületas normi, oli kõige rohkem (viiesmendik) neid, kel kulus analüüsitava tegevusteks 20-25 tundi, ülejäänud vastusevariandid, olid esindatud peaaegu võrdväärselt (15%-17%). PK25-28-s kulus 30%-l vastanutest aega 20-25 tundi, peaaegu saamasugune oli tulemus ka G23-28 grupis (32%). Kuid põhikooli õpetajate seas oli ka palju (ligi veerand) neid, kes vajasisid lisaks õppetundidele vajalikele tegevustele kuni 20 tundi, aga ka neid, kes vajasisid 25-30 tundi. Samas jäi üle 45-tunnise ajakuluga õpetajate osakaal võrreldes keskmisega märksa tagasihoidlikumaks (9%). G23-28 grupis oli populaarsuselt teine vastusevariant „25-30 tundi” – nii vastas üle veerandi küsitletutest. Võrreldes põhikooliga oli siin ka mõnevõrra enam (12%) üle 45-tunnise ajakuluga õpetajaid.

Normkoormuse ja klassijuhatamise kohustusega õpetajatest oli enim 25-30-tunnise ajakuluga, järgnesid peaaegu võrdväärselt 20-25 ja üle 45 tunnise ajakuluga vanempedagoogid ja metoodikud. See oli märkimisväärselt kõrgem üle normkoormuse ja samuti klassijuhatamise kohustusega õpetajate näitajast (7%).

Üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustusega õpetajast moodustasid üle poole need, kel kulus 20-25 tundi (32%) ja kuni 20 tundi (25%), 19%-ga järgnesid 25-30-tunnise ajakuluga õpetajad. Sellest pildist erinesid mõnevõrra üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustuseta vanempedagoogid ja metoodikud. Siin olid võrdselt esindatud nii need, kel kulus 20-25 kui ka 30-35 tundi (31%), veidi üle viiendikul läks aega 25-30 tundi. Sarnaselt klassijuhatamise kohustuse ja üle normkoormuse õpetajatega oli selles grupis vähe üle 45-tunnise ajakuluga vastanuid (7%).

3.3. Linnakoolid

Avalikkuses on olnud suhteliselt palju arutelu linna- ja maakoolide üle, seda erinevast aspektist. Järgnevalt analüüsime linna- ja maakoolide õpetajate lisaks õppetundidele kulutatud tööaega, tehes seda sarnaselt eelnevatega samades lõigetes (vt Tabel 3.3).

Kõikidest õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires, moodustasid suurima grupi (veidi üle viiendiku) need, kel kulus aega 25-30 tundi ja kuni 20 tundi (19%). Ülejäänud vastusevariantide vahel oli jagunemine suhteliselt võrdne, kõikudes 14-16% vahel.

Analüüsides olukorda põhikooli erineva koormusega õpetajate lõikes ilmnedid väikesed, kuid siiski mitte põhimõttelised erinevused. Nii oli näiteks mõlemas grupis (Pk18-22 ja Pk23-24) võrdselt neid, kel kulus kuni 20 tundi. Pk18-22-s moodustas suurima ajakuluga grupi 25-30 tundi kulutanud õpetajad, samas kui Pk23-24-s jaotusid vastajad suhteliselt võrdselt (ca viiendik) kahe grupi vahel – 20-25 ja 25-30 tundi.

Küll aga oli viimatimainitute seas vähem neid, kel läks lisaks õppetundidele veel 45 tundi kahe nädala keskmisena muudeks tegevusteks (12%), samas kui Pk 18-22-s oli see näitaja 16%. Gümnaasiumiastet (18-22 tundi) iseloomustas vastuste suhteliselt võrdne jaotus. Siin oli võrdselt (19%) nii neid, kel kulus kuni 20 ja neid, kel 25-30 tundi.

Tabel 3.3. Õpetajate jaotus lisaks õppetundidele kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi, LINNAKOOLID, %

Lepingus sätestatud koormus	Töölasele tegevusele (va õppetunnid) kulunud aeg (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 15 tundi	15-20 tundi	20-25 tundi	25-30 tundi	30-35 tundi	Üle 35 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**, sh	6	13	16	21	14	30	100
Pk 18-22	2	17	14	24	12	31	100
Pk 23-24	8	11	21	20	13	28	100
G 18-22	8	11	15	19	15	32	100
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***, sh	7	13	20	13	15	32	100
Pk 25-28	8	22	24	11	11	24	100
G 23-28	7	11	19	13	16	34	100
Normkoormusega õpetajad, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	4	11	17	21	15	32	100
Normkoormusega õpetajad, kellel puudub klassijuhatamise kohustus	12	19	13	21	10	25	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	5	11	22	13	14	35	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, puudub klassijuhatamise kohustus	10	17	17	10	20	26	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes (Pk) 18-24 tundi, Gümnaasiumi (G) astmes 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Nagu ka Pk18-22-s oli siin suhteliselt palju (samuti 16%) üle 45-tunnise ajakuluga õpetajaid. Pilt nende õpetajate osas, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületas normi,

ulatudes kuni 28 tunnini, sarnanes üldjoontes normi piiresse jäävate linnakoolide õpetajatega. Kui äärmusi vaadata, siis oli ka siin märkimisväärne arv nii kuni 20-tunnise kui üle 45-tunnise ajakuluga õpetajaid (vastavalt 20% ja 16%) ning ka teiste variantide puhul ei olnud vahed drastilised. Enim oli siin 20-25-tunnise ajakuluga pedagooge.

Pilt põhikooli ja gümnaasiumi astmetes nii sarnane aga ei olnud. Pk25-28 grupis oli märkimisväärselt suur hulk (30%) kuni 20 tunnise ajakuluga õpetajaid, järgnesid õpetajad, kel läks mainitud tegevusteks vaja 20-25 tundi (24%). Need kaks gruppi moodustasid ka üle poole antud koormusega õpetajatest. Neid, kellel kulus üle 45 tunni, oli siin aga vähe – 7%.

Sama ei saa aga öelda gümnaasiumi 23-28-tunnise koormusega õpetajate kohta, sest siin olid mõlemad äärmused (kuni 20 tundi ja üle 45 tunni) tugevasti esindatud – mõlemaid vastuseid eelistas 18%. Vaid ühe protsendipunkti võrra rohkem eelistas vastust „20-25 tundi“. Normkoormusega ja klassijuhatamise kohustusega õpetajatest tulid esile 25-30-tunnise ajakuluga õpetajad, jaotus ülejäänud vastusevariantide vahel oli suhteliselt võrdne – näiteks oli siin ühepalju (15%) nii neid, kes kulutasid aega, ühelt poolt kuni 20 tundi ja teisalt üle 45 tunni.

Klassijuhatamise kohustuseta, kuid samuti normkoormusega õpetajate puhul moodustasid selge enamuse (peaaegu kolmandik) kuni 20-tunnise ajakuluga vastajad, esile tõusis ka variant „25-30 tundi“ (veidi üle viiendiku), ülejäänud vastusevariandid olid esindatud märksa tagasihoidlikumalt. Üle normkoormuse ja klassijuhatamise kogemusega õpetajatest moodustasid mõnevõrra suurima grupi (22%) 20-25-tunnise ajakuluga vastajad, nelja protsendipunktiga jäid maha 35-45 tunnise ja neile järgnesid üle 45-tunnise ajakuluga õpetajad. Üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustuseta õpetajatest kulus veerandil aega kuni 20 tundi ja viiendikul 30-35 tundi. Võrreldes eelneva grupiga oli siin mõnevõrra vähem nii neid, kel kulus nendeks tegevusteks 35-45, teisalt aga üle 45 tunni.

3.4. Maakoolid

Nagu arvata võiski erinesid maakoolid linnakoolidest. Kõikide maakoolide õpetajate seas, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires, oli vähem neid, kes kulutasid lisaks õppetundidele aega üle 45 tunni, kusjuures see peab paika nii põhikooli kui ka gümnaasiumi puhul, aga samuti üle normkoormuse õpetajate puhul – näitaja kõikus 6-9% piires (vt Tabel 3.4).

Õpetajatest, kelle koormus jäi normi piiresse, olid peaaegu võrdselt (viiesik) esindatud variandid „kuni 20 tundi“, „20-25 tundi“ ja 25-30 tundi“. Samad variandid olid domineerivamad ka põhikoolis nii 18-22-tunnise kui 23-24-tunnise nädalakoormuse puhul. Samas oli Pk18-22 grupis võrreldes Pk23-24-ga neid, kel kulus aega 35-45 tundi (vastavalt 17% ja 13%), aga ka rohkem kuni 20-tunnise ajakuluga õpetajaid. Mõlemal juhul kulus üle poolte vastanutest lisaks õppetundidele aega kuni 30 tundi. Põhimõtteliselt sama võib öelda ka gümnaasiumiastme kohta, kus kõige suuremaks grupiks osutusid 25-30-tunnise ajakuluga õpetajad (27%).

Nagu eelpool öeldud, jäi ka õpetajate seas, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületas normi, marginaalse üle 45-tunnise ajakuluga grupp võrreldes linnakoolide õpetajatega märkimisväärselt väiksemaks ning siingi moodustasid üle poole need, kes tulid toime kuni 30 tunniga.

Kõige rohkem (veerand) oli neid, kel kulus 25-30 tundi, neile järgnesid peaaegu võrdselt kuni 20-tunnise ja üle 45-tunnise ajakuluga maakoolide õpetajad. Mõnevõrra erinev oli olukord põhikooli ja gümnaasiumi astmes. Nii saavutasid Pk25-28 grupis ülekaalu need, kes vajasisid kuni 20 tundi (27%), jaotus ülejäänud variantide (v.a. üle 45 tunni) vahel oli suhteliselt võrdne – kõikudes 15%-st 18%-ni.

Tabel 3.4. Õpetajate jaotus lisaks õppetundidele kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi, MAAKOOLID, %

Lepingus sätestatud koormus	Töölasele tegevusele (va õppetunnid) kulunud aeg (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 15 tundi	15-20 tundi	20-25 tundi	25-30 tundi	30-35 tundi	Üle 35 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**, sh	8	13	20	22	12	25	100
Pk 18-22	10	15	18	21	11	25	100
Pk 23-24	6	12	24	21	15	22	100
G 18-22	4	8	19	27	13	29	100
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***, sh	8	12	16	25	14	25	100
Pk 25-28	7	20	15	17	17	24	100
G 23-28	8	6	17	31	13	25	100
Normkoormusega õpetajad, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	5	9	19	26	16	25	100
Normkoormusega õpetajad, kellel puudub klassijuhatamise kohustus	13	27	22	10	2	26	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	9	13	12	24	16	26	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, puudub klassijuhatamise kohustus	4	9	30	26	9	22	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes (Pk) 18-24 tundi, Gümnaasiumi (G) astmes 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Gümnaasiumiastme 23-28-tunnise nädalakoormusega õpetajate seas tulid selgelt esile need (31%), kel kulus aega 25-30 tundi, peaaegu võrdselt olid esindatud variandid „20-25 tundi“ ja „35-45 tundi“ (vastavalt 17% ja 18%).

Küll aga ilmneseid erinevused normkoormuse, ühelt poolt, ja klassijuhatamise kohustuse ning selle kohustuseta õpetajate vahel. Esimeses grupis sai kuni 20 tunniga hakkama 14%, teises aga juba 40%. Erinevused, ehkki mitte nii suured, tulid esile ka üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustuse ning klassijuhatamise kohustuseta gruppide vahel. Esimesel juhul oli jaotus vastusevariantide vahel mõnevõrra ühtlasem, ehkki suurima grupi (peaaegu viiendiku) moodustasid 25-30-tunnise ajakuluga vastanud. Palju ei jäänud maha ka need, kel kulus aega kuni 20 tundi ja 35-45 tundi. Klassijuhatamise kohustuseta ja üle normkoormuse õpetajatest kuulus 56% gruppidesse, kel kulus tundide läbiviimise väliste tegevuste tarvis 20-25 ja 25-30 tundi.

Kokkuvõtvalt tuleb tõdeda, et õpetajate hulgas, sõltumata grupist, on suhteliselt kõrge nende osakaal, kel kahe nädala keskmisena kulub nõ „põhitööle“ lisanduvatele tegevustele märkimisväärselt palju aega. Siin võib olla mitmeid põhjusi, mida antud uuringu raames ei käsitletud ning mis vajavad eraldi uuringut ja põhjalikku analüüsi.

4. ÕPETAJATE AJAKULU ERINEVATELE TEGEVUSTELE

4.1. Õpetamisele kulunud aeg (v.a. lepinguliste õppetundide läbiviimine)

Järgnevalt analüüsime, kui palju kulub õpetajal aega mitmesugustele õpetajatööga seotud tegevustele, jättes antud juhul kõrvale töölepingu järgsed tunnid (vt Tabel 4.1). Seega kuuluvad siia asendustundide läbiviimine, õpilaste järeleaitamine ja konsultatsioonid, pikapäevarühma töö (sh vastavate dokumentide vormistamine) ning ringi- ja treeneritöö (sh ka vastavate dokumentide vormistamine).

Esimesena vaatleme kõiki õpetajaid, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires (põhikoolis 18-24 tundi, gümnaasiumi astmes 18-22 tundi). Eelpoolmainitud tegevustele kulus rohkem kui kahel viiendikul õpetajatest kuni 2 tundi (kahe nädala keskmine), 23%-l 2-3 tundi, 16%-l üle 5 tunni.

Mõningane erinevus tuli sisse, kui vaadelda ajakulu õpetamisega seotud tegevustele erinevate nädalakoormuste kaupa. Õpetajatest, kelle nädalakoormus on põhikooli astmes 18-20 tundi, kulus 24%-l küsitletutest 1-2 tundi ning sama palju oli ka neid, kellel kulus üle 5 tunni. Järgnesid need, kellel kulus nendeks tegevusteks 2-3 tundi (19%). Neist, kelle nädalakoormus on põhikoolis 21-22 tundi, moodustasid peaaegu võrdväärse osa (veerandi) õpetajad, kellel kulus õpilaste järeleaitamiseks, konsultatsioonideks, pikapäevarühma, ringi- või treeneritööks kuni 2 ja 2-3 tundi. Üle viie tunni kulus 18%-l küsitletutest.

Kolmanda grupi moodustasid põhikoolide õpetajad nädalakoormusega 23-24 tundi. Siin olid selgelt ülekaalus õpetajad, kes kulutasid mainitud tegevusteks 1-2 tundi (31%). Järgnesid õpetajad 2-3 ja üle viie-tunnilise ajakuluga (vastavalt 22% ja 19%).

Tabel 4.1. Õpetajate jaotus õpetamisele (va lepingulised õppetunnid) kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi, %

Lepingus sätestatud koormus	Jaotus tundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 1 tund	1-2 tundi	2-3 tundi	3-4 tundi	4-5 tundi	Üle 5 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**, sh	14	29	23	10	8	16	100
Pk 18-20	14	24	19	11	8	24	100
Pk 21-22	13	24	25	12	8	18	100
Pk 23-24	12	31	22	11	5	19	100
G 18-20	13	31	29	5	19	3	100
G 21-22	18	36	17	11	4	14	100
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***, sh	17	29	26	11	7	10	100
Pk 25-26	15	26	25	10	13	11	100
Pk 27-28	27	26	20	10	7	10	100
G 23-24	11	31	29	10	5	14	100
G 25-26	17	34	26	10	7	6	100
G 27-28	26	24	22	17	4	7	100
Normkoormusega õpetajad, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	12	28	23	11	8	18	100
Normkoormusega õpetajad, kellel puudub klassijuhatamise kohustus	20	29	23	10	5	13	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	18	31	26	9	7	9	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, puudub klassijuhatamise kohustus	10	27	28	17	6	12	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes (Pk) 18-24 tundi, Gümnaasiumi astmes (G) 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Üldisest trendist ei erinenud ka gümnaasiumi astme õpetajad. Nii moodustasid 18-20-tunnilise nädalakoormusega õpetajatest suurema osa need, kel kulus õpetamisega seotud tegevustele 1-2 tundi (31%), suurim oli nende osakaal ka 21-22-tunnise nädalakoormusega õpetajate seas (36%).

Gümnaasiumi astmes tulid esile erinevused järgnevate vastusevariantide jagunemise puhul. Nii kulus G18-20 grupist vaid kolmel protsendil aega üle 5 tunni, samas kui G21-22 grupis oli selliseid 14%. Gümnaasiumiastmes 18-20-tunnilise nädalakoormusega õpetajate seas oli aga palju neid, kel kulus mainitud tegevustele 2-3 tundi, 21-22-tunnise nädalakoormusega õpetajate puhul jagunesid aga vastusevariandid ühtlasemalt – 18%-l kulus kuni 1 tund ja 17%-l 2-3 tundi.

Teise suure grupi moodustasid õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28 tunnini (põhikoolis 25-28 tundi, gümnaasiumis 23-28 tundi). Siingi moodustasid suurima grupi (29%) õpetajad, kelle kulus õppetööga seotud tegevustele 1-2 tundi, järgnesid õpetajad 2-3 tunniga (26%) ja need, kellel kulus selleks kuni üks tund (17%). Kui eelnevas grupis kulus igal kuuendal õpetajal õppetööga seotud tegevustele üle viie tunni, siis kuni 28-tunnise nädalakoormusega õpetajate seas oli selline iga kümnes. Järgnevalt jagame õpetajad vastavalt nädalakoormusega gruppidesse: põhikool (PK) 25-26 ja 27-28 tundi, gümnaasium (G) 23-24, 25-26 ja 27-28 tundi. Analüüs näitab, et peaaegu kõigis nimetatud gruppides moodustasid suurema osa need, kellel kulus erinevateks õppetööga seotud tegevusteks 1-2 tundi nädalas. Väikesed erinevused olid PK27-28 ja G27-28 gruppides, kus suurima osakaalu moodustasid need õpetajad, kellel kulus kuni 1 tund – PK27-28 grupis oli vastav näitaja 27% ja G27-28 grupis 26%.

Kõigis mainitud gruppides oli protsentuaalselt palju ka neid, kel kulus mainitud tegevusteks 2-3 tundi nädalas. PK25-26 grupis veerand, PK27-28 grupis viiendik, G23-24

grupis 29%, G25-26 grupis veidi üle veerandi ja G27-28 grupis peaaegu veerand õpetajatest. Gümnaasiumiastme 23-24 tunnise nädalakoormusega õpetajatest kulus igal seitsmendal õppetööga seotud tegevusteks üle viie tunni, koormuse kasvades see näitaja aga langes, kõikudes järgnevates gruppides 6-7% vahel.

Järgnevalt vaatleme neid normkoormusega ja üle normkoormuse õpetajaid, kellel on/ei ole klassijuhatamise kohustust. Esimese grupi moodustasid normkoormuse ja klassijuhatamise kohustusega õpetajad. Siin moodustasid suurima osa need, kellel kulus õpilaste järeleaitamiseks, konsultatsioonideks jms tegevusteks 1-2 tundi, järgnesid 2-3-tunnise (23%) ja üle viie tunnise ajakuluga õpetajad (18%).

Normkoormusega ja klassijuhatamise kohustuseta õpetajatest moodustasid kaks suurimat gruppi samuti need, kellel kulus õppetööga seotud tegevustele 1-2 tundi ja 2-3 tundi. Suuruselt kolmas grupp sai hakkama tunnise ajakuluga. Põhimõttelisi erinevusi kahe suurima grupi osas ei ilmnenu ka üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustuse ning üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustuseta õpetajate gruppides.

Esimesena mainitud grupis küündis 1-2 tunnise ajakuluga õpetajate osakaal peaaegu kolmandikuni, teisel juhul aga oli näitaja 27%. Mõlemal juhul moodustasid teise suurima grupi need, kel kulus õppetööga seotud tegevusteks 2-3 tundi (vastavalt 26% ja 28%). Erinevus ilmnis kolmanda suurima grupi puhul. Kui üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustusega õpetajate seas kulus 18%-l kuni üks tund, siis üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustuseta õpetajate puhul moodustasid kolmanda suurima grupi need, kel kulus üle viie tunni (12%).

Tervikuna võib öelda, et õpetajate ajakulu (kahe nädala keskmine) õpilaste järeleaitamiseks, konsultatsioonideks, pikapäevarühma, ringi- või treeneritööks ei ole iseenesest suur, kuid tuleb arvestada, et see ei ole ainuke tegevus, mis õpetaja aega kulutab.

4.2. Klassijuhatamine

Õpetajatöö oluliseks osaks on klassijuhatamine ja sellega kaasnevad tegevused, mistõttu analüüsimise, kui palju kulus erineva nädalakoormusega gruppides selleks keskmiselt kahe nädala jooksul aega. Siin on pilt põhimõtteliselt erinev (vt Tabel 4.2)

Klassijuhatamise töö alla kuulusid uuringus järgmised tegevused: klassijuhataja tundide läbiviimine, lastevanemate koosolekud, arenguestlused õpilastega, kodude külastamine, tegelemine õpiraskuste ja käitumishälvetega õpilastega, õpilasürituste, olümpiaadide jt ürituste ettevalmistamine ja läbiviimine, suhtlemine teiste õpetajate ja kooli juhtkonnaga klassijuhatamisega seotud probleemidest ning klassijuhataja dokumentatsiooni täitmine.

Kõikidest õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires, moodustasid suurima grupi need, kellel kulus klassijuhatamisele üle viie tunni (kahe nädala keskmine) – 38%. Mõnevõrra üllatuslikult oli suuruselt teine grupp (17%) need, kelle kulus selleks vaid kuni 1 tund. Võimalik, et tegu on õpetajatega, kes täidavad mõningaid klassijuhataja funktsioone, samas olemata klassijuhataja. Ülejäänud vastusevariantide vahel oli jagunemine suhteliselt ühesugune, kõikides 9%-st (1-2 tundi) kuni 13%-ni (3-4 tundi).

Põhikooli erineva nädalakoormusega õpetajate puhul ei ilmnenu suuri erinevusi üldpildist. Suurima grupi moodustasid nii Pk18-20, Pk21-22 kui ka Pk23-24 puhul need, kellel kulus klassijuhatamisele üle viie tunni (vastavalt 43%, 37% ja 38%). Küll aga ilmnemine erinevused teiste vastusevariantide jagunemises. Pk18-20 grupis kulus 15%-l õpetajatest sellele tegevusele vaid kuni üks tund, 12%-l aga võrdselt 2-3 ja 3-4 tundi.

Ka Pk21-22 grupis oli suhteliselt palju neid (17%), kel kulus klassijuhataja tööle kuni üks tund, aga ka neid (15%), kel kulus selleks 2-3 ja 3-4 tundi. Teistest erinesid mõnevõrra 23-24-tunnise nädalakoormusega põhikoolide õpetajad, kelle seas moodustasid suuruselt teise grupi (16%) need, kelle kulus klassijuhatamiseks 4-5 tundi.

Tabel 4.2. Õpetajate jaotus klassijuhatamisele kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi, %

Lepingus sätestatud koormus	Jaotus tundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 1 tund	1-2 tundi	2-3 tundi	3-4 tundi	4-5 tundi	Üle 5 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**, sh	17	9	12	13	11	38	100
Pk 18-20	15	10	12	12	8	43	100
Pk 21-22	17	8	15	14	9	37	100
Pk 23-24	12	10	10	14	16	38	100
G 18-20	37	8	8	10	12	25	100
G 21-22	14	8	14	10	8	46	100
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***, sh	17	11	12	11	9	40	100
Pk 25-26	10	11	10	12	11	46	100
Pk 27-28	17	10	13	23	7	30	100
G 23-24	22	9	12	12	6	39	100
G 25-26	18	11	14	6	8	43	100
G 27-28	11	15	11	9	15	39	100
Normkoormusega õpetajad, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	2	8	13	15	14	48	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	4	10	13	12	11	50	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes (Pk) 18-24 tundi, Gümnaasiumi astmes (G) 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Suured erinevused klassijuhatamisele kuluvas ajas ilmnisid erineva koormusega gümnaasiumiõpetajate gruppides. Nii oli 18-20- tunnise nädalakoormusega õpetajate seas

palju (37%) neid, kes kulutasid klassijuhataja tööle kuni üks tund, suuruselt teise grupi moodustasid üle viie tunnise ajakuluga õpetajad (25%).

G21-22 grupis aga kohad vahetusid – siin oli enim neid, kel kulus üle viie tunni (46%), järgnesid kuni ühe ja 2-3-tunnise ajakuluga grupid (mõlemad 14%).

Õpetajate puhul, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, suuri erinevusi eelnevalt analüüsitud grupist ei täheldatud. Siingi moodustus suurim grupp (2/5) õpetajatest, kellel kulub klassijuhataja tööle üle viie tunni ning suuruselt teiseks rühmaks olid 1-tunnise ajakuluga õpetajad (17%).

Samasuguseks jäi pilt põhimõtteliselt ka erineva koormusega õpetajate lõikes. Nii Pk25-26, Pk27-28, G23-24, G25-26 kui G27-28 puhul oli enim neid, kel kulus klassijuhatajale üle viie tunni. Protsendid kõikusid 30-st 46-ni, sh väiksem oli see näitaja Pk27-28-s ja suurim Pk25-26 grupis.

Küll aga oli jagunemine erinev teiste vastusevariantide vahel. Põhikooli 25-26-tunnise nädalakoormusega õpetajate grupis oli jagunemine ülejäänud variantide vahel peaaegu võrdne, samas kui Pk 27-28 grupis moodustasid suuruselt teise ajakuluga grupi selgelt need, kel kulus klassijuhatajale 3-4 tundi (peaaegu veerand), kolmandaks jäid õpetajad, kelle ajakulu piirdus kuni ühe tunniga.

Väikesed erinevused ilmnest ka gümnaasiumiastmes. Kui G23-24 ja G25-26 gruppides olid suuruselt teiseks grupiks kuni ühe tunnise ajakuluga õpetajad (vastavalt 22% ja 18%), siis G27-28 puhul jagasid võrdselt teist-kolmandat kohta need, kellel kulus klassijuhatajale 1-2 ja 4-5 tundi nädalas.

Normkoormusega ning klassijuhatajate kohustusega ning üle normkoormuse ja samuti klassijuhatajate kohustusega õpetajatest moodustasid pooled need, kellel kulus klassijuhatajale üle viie tunni. Suhteliselt vähe oli aga mõlemas grupis neid, kelle kulus selleks alla ühe tunni, aga ka neid, kellel 1-2 tundi.

Klassijuhatamise kohustuseta õpetajate puhul on pilt nii normkoormusega kui üle normkoormuse õpetajate puhul täiesti erinev. Olgu siinkohal veelkord märgitud, et klassijuhatamise kohustuse alla kuulusid näiteks ka õpilasüritusteks ja olümpiaadideks ettevalmistamine, aga ka tegelemine õpiraskustes õpilastega – so tegeleda asjadega, millega tuleb kokku puutuda ka klassijuhatamise kohustuseta õpetajatel.

Normkoormuse ja klassijuhatamise kohustuseta õpetajatest vastas 61%, et neil kulub klassijuhatamisega seotud tegevustele kuni üks tund nädalas. Üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustuseta õpetajatest vastas nii 56%.

Küll aga ilmnisid teatavad erinevused teiste vastusevariantide jagunemises. Kui normkoormusega õpetajatest moodustasid suuruselt teise grupi 1-2-tunnise ja seejärel 2-3-tunnise ajakuluga õpetajad, siis üle normkoormuse õpetajatest olid teisel kohal üle viie tunnise ajakuluga pedagoogid, kellele järgnesid 1-2 tunnise ajakuluga õpetajad.

Toodud arvude alusel võib öelda, et klassijuhataja töö on juba märksa aeganõudvam tegevus, kui seda oli näiteks asendustundide andmine, ringide juhendamine jne.

4.3. Õpetamiseks ettevalmistumine

Õpetamise lahutamatuks osaks on töö planeerimine ja tundide, sh asendustundide sisuline ettevalmistamine, õppevahendite valmistamine (ka internetist materjalide otsimine), tundides vajalike materjalide tehniline teostamine (materjalide paljundamine, vajalike materjalide väljapanek klassis) ning õpilastööde hindamine (vt Tabel 4.3).

Õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv oli normi piires, kulus 94% vastanutest mainitud tegevusteks kokku üle viie tunni (kahe nädala keskmine), mis viitab tõsiasjale, et see õpetajatöö tahk on üsnagi ajamahukas ja mõne tunniga hakkama ei saa. Samas oma töö planeerimisega, kui spetsiifilise tegevusega, eriti vaeva ei nähta – selleks kulus 53% vastanutest aega kuni üks tund, 22%-l 1-2 tundi ja 10%-l 2-3 tundi.

Tabel 4.3. Õpetajate jaotus õpetamiseks ettevalmistumisele kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi – ÜKSIKTEGEVUSTE LÕIKES, %

Tegevus	Jaotus töötundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 1 Tund	1-2 tundi	2-3 tundi	3-4 tundi	4-5 tundi	Üle 5 tunni	Kokk u
	Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**						
Ettevalmistumine KOKKU, sh	1	1	1	1	2	94	100
Töö planeerimine	53	22	10	5	5	5	100
(Ka asendus)tundide sisuline ettevalmistamine	8	8	11	11	16	46	100
Õppevahendite valmistamine (sh tehniline teostamine)	14	20	19	14	11	22	100
Õpilastööde kontrollimine	12	15	17	14	16	26	100
	Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***						
Ettevalmistumine KOKKU, sh	2	1	1	1	1	94	100
Töö planeerimine	52	23	11	5	4	5	100
(Ka asendus)tundide sisuline ettevalmistamine	9	8	11	13	12	47	100
Õppevahendite valmistamine (sh tehniline teostamine)	14	19	18	14	9	26	100
Õpilastööde kontrollimine	11	10	15	12	14	38	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes (Pk) 18-24 tundi, Gümnaasiumi (G) astmes 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Märksa aeganõudvamaks kujunes aga tundide (ka asendustundide) sisuline ettevalmistamine – 46% vastanutest läks selleks üle viie tunni, 16% said hakkama 4-5 tunniga. Suhteliselt palju aega nõudis ka õpilastööde kontrollimine – 26% normkoormusega õpetajatest kulus selleks üle viie tunni, ülejäänute vastusevariantide vahel oli jagunemine suhteliselt ühtlane. Nii kulutas 17% õpilastööde kontrollimiseks 2-3 tundi, 16% aga 4-5 tundi. Õppevahendite valmistamise ning tehnilise teostamise peale kulutas veidi üle viiendiku normkoormusega õpetajatest üle viie tunni, viiendik 1-2 ja peaaegu viiendik 2-3 tundi.

Kõikidest õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületas normi, kulus samuti 94% aega üle viie tunni. Töö planeerimisega sai üle poole õpetajatest hakkama ühe tunniga ning 23% kulutas selleks 1-2 tundi.

Kõige aeganõudvamaks kujunes ka selles grupis tundide (ka asendustundide) sisuline ettevalmistamine – 47% vastanutest ütles, et selleks tegevuseks kulus neil üle viie tunni, 13% sai hakkama 3-4 ja 12% 4-5 tunniga. Küll aga kulus selles grupis võrreldes normkoormusega õpetajatega mõnevõrra rohkem aega nii õpilastööde kontrollimiseks kui õppevahendite valmistamiseks. Nii ütles 38% vastanutest, et õpilastööde kontrollimiseks kulus neil üle viie tunni, 2-3 tundi läks 15% ja 14% sai hakkama 4-5 tunniga. Arvestades suuremat koormust, kulus sellesse gruppi kuuluvatel õpetajatel ka rohkem aega õppevahendite valmistamisele ja teostamisele – 26% vajab selleks üle viie tunni, kuid samas tuli iga viies vastanu toime 1-2 tunniga.

Niisiis võiks kokkuvõtvalt öelda, et õppetööks valmistumine oma mitmekesisuses on õpetajatöös aja kulu poolest ilmselt teisel kohal, õppetundide läbiviimise järel.

4.4. Koolitus ja enesetäiendamine

Õpetajatöös on tähtis koht koolitustel ja enesetäiendusel, et pakkuda õpilastele kaasaegseid teadmisi ja rakendada innovaatilisi õpetamismeetodeid. Koolituse ja enesetäiendamise alla

kuulusid ankeedis täienduskoolitus koolis ja väljaspool kooli ning individuaalne ametialane enesetäiendamine (vt Tabel 4.4).

Õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires, moodustasid suurima grupi (44%) need, kellel kulus koolitusele ja enesetäiendamisele kuni üks tund, järgnesid üle viie tunnise ja 1-2-tunnise ajakuluga õpetajad (vastavalt 16% ja 15%). Üldjoontes samad proportsioonid kehtisid ka erineva nädalakoormusega gruppides. Pk21-22 grupis kulus 52% vastanutest mainitud tegevustele üks tund, Pk18-20 ja Pk23-24 õpetajate seas oli need näitajad vastavalt 42% ja 41%.

Küll aga erines mõnevõrra jagunemine ülejäänud vastusevariantide vahel. Kui Pk18-20 grupis moodustasid suuruselt teise rühma need, kel kulus enesetäiendamisele 1-2 tundi ja seejärel need, kel kulus üle viie tunni, siis kahes järgmises grupis kohad vahetusid, st nii Pk21-22 kui Pk23-24 moodustasid suuruselt teise grupi üle viie-tunnise ajakuluga õpetajad, neile järgnesid 1-2-tunnise ajakuluga pedagoogid.

Üldjoontes säilis sama pilt ka gümnaasiumi astmes, st siingi oli mõlemas grupis (G18-20 ja G21-22) kõige enam neid – vastavalt kolmandik ja veidi üle kahe viiendiku -, kel kulus koolitusele ja enesetäiendamisele kuni üks tund. 18-20-tunnise nädalakoormusega õpetajate seas oli ka suhteliselt palju neid, kel kulus mainitud tegevusteks 3-4 tundi (19%), üle viie tunni (16%) ja 1-2 tundi (15%). 21-22-tunnise koormusega pedagoogidest aga neid, kel kulus 1-2 ja üle viie tunni.

Üldjoontes sama kehtib ka üle normkoormuse õpetajate puhul, kus nii kõikide õpetajate kui ka erineva koormusega gruppide seas, nii põhikoolis kui gümnaasiumis, oli enam neid, kes pühendasid koolitusele ja enesetäiendamisele kuni üks tund. Põhijoontes oli trend samasugune nii klassijuhatamise kohustusega õpetajate kui ka nende puhul, kel seda kohustust ei olnud.

Tabel 4.4. Õpetajate jaotus koolitusele ja enesetäiendamisele kulutatud tööaja* ning lepingus sätestatud õppetundide arvu järgi, %

Lepingus sätestatud koormus	Jaotus tundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 1 tund	1-2 tundi	2-3 tundi	3-4 tundi	4-5 tundi	Üle 5 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**, sh	44	15	11	10	4	16	100
Pk 18-20	42	17	14	9	7	11	100
Pk 21-22	52	13	8	9	2	16	100
Pk 23-24	41	17	11	8	5	18	100
G 18-20	33	15	12	19	5	16	100
G 21-22	42	16	10	12	5	15	100
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***, sh	41	17	11	8	5	19	100
Pk 25-26	39	18	14	12	2	15	100
Pk 27-28	47	20	13	7	3	10	100
G 23-24	38	16	11	10	6	19	100
G 25-26	47	16	5	4	8	20	100
G 27-28	37	18	11	4	6	24	100
Normkoormusega õpetajad, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	45	16	11	10	4	14	100
Normkoormusega õpetajad, kellel puudub klassijuhatamise kohustus	40	13	10	12	5	20	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	41	16	10	8	5	20	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, puudub klassijuhatamise kohustus	40	21	12	8	4	15	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes (Pk) 18-24 tundi, Gümnaasiumi astmes (G) 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Teatud erinevused ilmnesis jagunemises ülejäänud vastusevariantide vahel. Klassijuhatamise kohustusega õpetajatest moodustasid suuruselt järgmise grupi need, kes pühendasid koolitusele ja enesetäiendamisele üle viie tunni. Järgnesid 1-2-tunnise ajakuluga õpetajad (vastavalt iga viies ja kuues vastanu). Klassijuhatamise kohustuseta õpetajate puhul vahetus teine ja kolmas koht.

4.5. Dokumentatsiooni täitmine

Ühe osa õpetajatööst moodustab ka dokumentatsiooni täitmine, kuhu antud ankeedis paigutusid e-kooli dokumentatsiooni täitmine, aga samuti mitmesuguste protokollide jt teiste dokumentide täitmine. Kõikidest õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires, oli enam neid (ligi kolmandik), kel kulus dokumentatsiooni täitmisele 1-2 tundi, üle veerandil vastanutest kulus 2-3 tundi ja ligi viiendikul kuni üks tund. Selline on olukord põhimõtteliselt ka erineva koormusega õpetajate puhul, st suuremal enamikul põhi- ja gümnaasiumiõpetajatest kulub dokumentatsioonile mitte enam kui kolm tundi (vt Tabel 4.5).

Pk18-20 grupis kulus kolmandikul selleks tegevuseks 1-2 tundi, kuni tunniga sai hakkama veerand ja 2-3 tunniga samuti veerand vastanutest, üle viie tunni aga kulus vaid kahel protsendil. Pk21-22 grupis olid need näitajad vastavalt 31%, 22% ja 27% ning Pk23-24 grupis 32%, 18% ja 27%. Veidi kasvas vaadeldavates rühmades ka nende osakaal, kel kulus dokumentide täitmisele üle viie tunni. Mõnevõrra erinevad on tulemused gümnaasiumi astmes. Näiteks G18-20 puhul oli enam (kolmandik) neid, kes kulutasid dokumentide peale 2-3 tundi, järgnesid kuni ühe tunnise ning 1-2-tunnise ajakuluga õpetajate grupid. Võrreldes põhikooliga oli siin ka enam neid, kes kulutasid nimetatud tegevusele 3-4 tundi. G21-22-st moodustasid suurima grupi 1-2-tunnise ajakuluga õpetajad, järgnesid sellele tegevusele 2-3 ja 3-4 tundi kulutanud õpetajad, vastavalt 25 ja 16 protsendise osakaaluga.

Tabel 4.5. Õpetajate jaotus dokumentatsiooni täitmisele kulutatud tööaja* ning lepingus sätestatud õppetundide arvu järgi, %

Lepingus sätestatud koormus	Jaotus tundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 1 tund	1-2 tundi	2-3 tundi	3-4 tundi	4-5 tundi	Üle 5 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**, sh	19	31	27	10	8	5	100
Pk 18-20	25	33	24	6	10	2	100
Pk 21-22	22	31	27	7	9	4	100
Pk 23-24	18	32	27	12	5	6	100
G 18-20	21	19	33	13	9	5	100
G 21-22	12	32	25	16	6	9	100
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***, sh	17	33	28	10	7	5	100
Pk 25-26	15	42	28	5	8	2	100
Pk 27-28	17	46	20	7	10	0	100
G 23-24	18	25	25	17	6	9	100
G 25-26	19	31	31	7	5	7	100
G 27-28	9	39	35	4	9	4	100
Normkoormusega õpetajad, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	19	33	26	10	8	4	100
Normkoormusega õpetajad, kellel puudub klassijuhatamise kohustus	18	24	30	13	7	8	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	17	33	30	8	6	6	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, puudub klassijuhatamise kohustus	16	34	20	14	11	5	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes 18-24 tundi, Gümnaasiumi astmes 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28-ni, oli enam neid, kel samuti kulus dokumentide täitmisele 1-2 tundi (kolmandik vastanutest). Järgnesid 2-3 tunnise ja kuni üks tunnise ajakuluga rühmad. Samaks jäi põhitrend ka erineva koormusega gruppide puhul, st enim oli neid õpetajaid, kel kulus antud tegevusteks 1-2 tundi. Põhikoolis oli 25-26-tunnilise koormuse puhul näitaja 42 ja 27-28 tunnilise koormuse puhul 46%.

Kuigi ka gümnaasiumi astmes domineeris põhimõtteliselt sama vastusevariant (1-2 tundi), oli selle vastuse andnute osakaalud madalamad. G23-24 grupis oli võrdselt (veerand) neid, kel kulus dokumentidele 1-2 ja 2-3 tundi, sama kehtib ka G25-26 grupi osas – protsent mõlemal puhul 31. G27-28 grupis kulus aga koguni 2/5-l aega dokumentide täitmisele 1-2 tundi. Suur osa (35%) vastas aga, et neil kulub selleks 2-3 tundi.

Nüüd analüüsimise, kui palju aega kulus erinevate dokumentide täitmisele normkoormusega ning klassijuhataja kohustusega ning klassijuhataja kohustuseta õpetajatel. Klassijuhataja kohustusega õpetajate seas on mõnevõrra rohkem neid, kes tulid toime kuni kolme tunniga, põhiosal (kolmandikul) kulus 1-2 tundi. Ka on selles grupis vähem neid, kes täidavad dokumente üle viie tunni.

Normkoormusega, kuid klassijuhatamise kohustuseta õpetajatest kulub 30%-l antud tegevuseks aega 2-3 tundi, järgnevad 1-2 tunnise ja kuni ühe tunnise ajakuluga pedagoogid. Ka üle normkoormusega töötavatest õpetajatest, kel on klassijuhatamise kohustus, aga ka need, kel seda ei ole, moodustavad suurima grupi 1-2 tundi dokumentidele aega pühendavad õpetajad. Teisalt on aga klassijuhatamise kohustusega õpetajate seas rohkem neid, kel kulub selleks tegevuseks 2-3 tundi – 30%, vahe klassijuhatamise kogemusteta õpetajatega oli 10 protsendipunkti. Viimaste seas oli ka suhteliselt palju neid (14%), kel dokumentide täitmine võttis 3-4 tundi.

4.6. Muu tööalane tegevus

Eelpool analüüsitud tegevused ei haara endasse kõiki õpetajatöö tahke, seepärast oli ankeeti lülitatud veel üks rühm tegevusi. Muude tööalaste tegevuste hulka kuulusid õpilasürituste korraldamine (kui ei ole vastava klassi juhataja), korrapidamine, töölähetused jms.

Kõikidest õpetajatest, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires, moodustasid suurima grupi (34%) need, kel kulus mainitud tegevusteks kuni üks tund, 30%-l kulus 1-2 tundi ja 14%-l 2-3 tundi. Kuid iga üheksas õpetaja kulutas mainitud ülesannete täitmiseks üle viie tunni (vt Tabel 4.6).

PK18-20 ja Pk21-22 gruppides oli enam neid, kel kulus muudeks tegevusteks 1-2 tundi, Pk23-24-s olid aga enamuses kuni tunnise ajakuluga õpetajad. Iga kümnes erineva koormusega põhikooli õpetaja pühendas nendeks tegevusteks üle viie tunni. Gümnaasiumi astmes oli aga selgelt rohkem neid, kes vajasisid mainitud tegevusteks kuni üht tundi. G18-20-s oli vastav näitaja 43% ja G21-22-s 39%, mõlemas grupis järgnesid need, kes vajasisid 1-2 tundi. Gümnaasiumi astmes oli ka rohkem selliseid õpetajaid, kellel kulus õpilasürituste korraldamiseks, korrapidamiseks jt tegevusteks üle viie tunni. Õpetajate seas, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normkoormust, oli enim (33%) 1-2-tunnise ajakuluga õpetajaid ning vaid veidi vähem (31%) kuni tunnise ajakuluga pedagooge. Samaselt normi piiresse jääva tunnikoormusega õpetajatega, kulus igal kümnendal õpetajal aega üle viie tunni.

Küll aga erinevad mõnevõrra tulemused erinevate koormustega gruppide lõikes. Nii vastas 2/5 25-26-tunnise koormusega põhikooli õpetajatest, et neil kulub muudeks tegevusteks 1-2 tundi, samas kui Pk27-28 grupis vastasid ligi pooled, et neil kulub samaks tegevuseks kuni 1 tund, ehk sisuliselt mitte midagi. Pk25-26-s oli ka võrreldes Pk27-28-ga rohkem neid, kel kulus selleks 2-3 tundi (vastavalt 22% ja 7%).

Tabel 4.6. Õpetajate jaotus muu töölasele tegevusele kulutatud tööaja* ning lepingus sätestatud õppetundide arvu järgi, %

Lepingus sätestatud koormus	Jaotus tundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)						
	Kuni 1 tund	1-2 tundi	2-3 tundi	3-4 tundi	4-5 tundi	Üle 5 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**, sh	34	30	14	7	4	11	100
Pk 18-20	32	33	14	10	2	9	100
Pk 21-22	29	36	14	7	4	10	100
Pk 23-24	34	27	15	9	6	9	100
G 18-20	43	18	12	4	8	15	100
G 21-22	39	25	14	7	3	12	100
Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***, sh	31	33	14	7	4	11	100
Pk 25-26	20	40	22	7	1	10	100
Pk 27-28	47	23	7	13	3	7	100
G 23-24	34	30	10	7	4	15	100
G 25-26	28	33	20	6	2	11	100
G 27-28	37	37	7	7	6	6	100
Normkoormusega õpetajad, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	31	31	14	9	4	11	100
Normkoormusega õpetajad, kellel puudub klassijuhatamise kohustus	44	25	14	3	3	11	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, kellel on ka klassijuhatamise kohustus	31	34	14	6	5	10	100
Õpetajad, kelle koormus ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini, puudub klassijuhatamise kohustus	31	29	13	10	1	16	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes 18-24 tundi, Gümnaasiumi astmes 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Erinevused ilmnud ka gümnaasiumi astmes. Kui G23-24 grupis oli enim kuni tunnise ajakuluga õpetajaid, siis G25-26 grupis moodustasid suurima grupi 1-2-tunnise ajakuluga pedagoogid. G27-28-sse kuuluvad õpetajad jagunesid aga võrdselt vastusevariantide „kuni 1 tund“ ja „1-2 tundi“ vahel – mõlemad 37%. Kahes esimesena mainitud grupis oli ka suhteliselt palju neid, kellelt muud üritused võtsid üle viie tunni, samas kui G27-28 grupis oli neid suhteliselt vähe.

Koormuse ja klassijuhatamise kohustuse analüüs näitas, et klassijuhatamise kohustuse ja normkoormusega õpetajatest kulus võrdselt 31%-l muudeks üritusteks kuni üks tund ja 1-2 tundi, neile järgnesid (14%) 2-3-tunnise ajakuluga pedagoogid. Klassijuhatamise kohustuseta, kuid normkoormusega õpetajatest vastas üle 2/5 aga, et neil kulus nimetatud tegevusteks vaid kuni üks tund, veerandil kulus 1-2 tundi. Mõlemas grupis oli võrdselt (iga üheksas) neid, kes kulutasid muudele üritustele üle viie tunni.

Üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustusega õpetajatest pühendas kolmandik muudele üritustele 1-2 tundi, ligi 1/3 kuni üks tund ja iga seitsmes 2-3 tundi. Üle normkoormuse ja klassijuhatamise kohustuseta grupis oli aga rohkem neid (31%), kel kulus nendeks tegevusteks vaid üks tund, järgnesid 1-2-tunnise ajakuluga õpetajad. Samas oli selles grupis võrreldes eelpool analüüsitud rohkem neid (16%), kes vajasisid muu tegevuse tarvis üle viie tunni.

5. KOKKUVÕTTE ASEMEL: AJAKULU MUSTRID

Kõnealust andmestikku võiks iseloomustada kui õpetajaskonna eneseuuringut. Uuring eeldab prioriteetide valikut. Ka antud eneseuuringu eeliseks ongi asjaolu, et see teatud määral kajastab õpetajate prioriteete. Selles mõttes on eriti oluline mõista, millised on õpetajate valikud oma tööaja kujundamisel ning mil määral on need valikud (ajakasutamise mustrid) tingitud õpetajate või nende töökohtade karakteristikutest.

Töölased tegevused ja tööaja üldkulu

Õpetajate vastuste analüüs kinnitab banaalset tõde – ajakulu ei ole üksiktegevuste mehhaaniline summa, mis suureneb lineaarselt vastavalt õppetundide kasvule. Teatud valiku ette seatud inimesed toimivad vastavalt oma võimalustele ja tõekspidamistele, seepärast on ka ajakulu mustrid üsna kirjud, seda nii ajakulu nõ tundide skaalal (vt tabel 5.1), kui ka ajakulu struktuuri mõttes, ehk millise osa mingi tegevus moodustab kogu tööajakulust (vt tabel 5.2).

Tabelites 5.1. ja 5.2. ongi esitatud ülevaade sellest, kuidas kujuneb summaarne tööajakulu tegevuste lõikes kolmel õpetajaskonna rühmal. Nimelt on kõik õpetajad, kellel lepinguline koormus 18 kuni 28 õppetundi, jagatud kolme rühma sõltuvalt sellest, palju tunde kulub nädalas töölaseks tegevuseks lisaks töölepingus ette nähtud õppetundidele. Niiöelda tüüpilise lisakoormusega õpetajaskonnal kulub nädalas 20 kuni 35 tundi töölasele tegevusele, mis ei ole otseselt õppetundide läbiviimine, selliseid õpetajaid on valimis 52%. Alla tüüpilist (alla 20 tundi) on nõ õppetundide väline töökoormus 20% õpetajatest (edaspidi „väiksema koormusega õpetajad“) ja üle selle (üle 35 tunni nädalas) 28% õpetajatest (edaspidi „suurema koormusega õpetajad“).

Tabelist 5.1. järeldub, et ajakulu muster on väga sarnane neil õpetajatel, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires (tabeli 4 vasakpoolset veergu) ja neil, kellel see ületab normi, ulatudes kuni 28 õppetunnini (tabeli 4 parempoolset veergu). Küll aga

tabel 5.2. viitab sellele, et erinevused ei pruugi olla mitte niivõrd iga eraldi võetud ajakulu suurusjärgus, kui nende kõigi sobitamises, ehk selles, millise osa moodustab igale konkreetsele tegevusele kulutatud aeg üldises ajakulutuses. Nimelt kõige olulisema, ka ajaliselt kõige mahukama – õpetamiseks ettevalmistumise - tegevuse puhul ilmneb, et tüüpilise lisakoormusega rühma puhul on sellel tegevusel suurem osakaal suurema õppekoormusega rühma ajastruktuuris (34% sellest rühmast kulutab üle 60% kogu õppetundide välisest tööajast just õpetamiseks ettevalmistumisele. Samas tüüpilise lisakoormusega grupil, mille töölepinguline õppekoormus on normi piires, kulub ettevalmistumiseks üle 60% kogu õppetundide välisest tööajast hoopis 24%). Teisisõnu, *suurem õppetundide koormus seab õpetaja valiku ette, millise tööalase tegevuse arvelt kokku hoida aega, et õpetamise kvaliteet ei kannataks.*

Tabelitest järeldub ka see, et klassijuhatamisega seonduv (vaadeldavatest ajakuludest osakaalu poolest õpetamiseks ettevalmistuse järel teine) mõjutab otseselt kogu õppetundide välist tööajakulu (klassijuhataja ülesanne suurendab seda oluliselt). Samas selgub, et sellest osutub mõjutatuks enesetäiendamise võimalus: praktiliselt tähendab see valikut – kas kulutada piisavalt aega enesetäiendusele või loobuda klassijuhatamisest. Just need, kes üritavad mõlemat, ongi ülesindatud kõrgeima lisakoormusega rühmas. Dokumentide tegelemine paistab olema allikas, mis mõnevõrragi vähendaks õpetajate summaarset lisaajakoormust, seda just nõ ülekoormatud rühmal. Just neil kulub dokumentidele kõige enam aega.

Tabel 5.1. Õpetajate jaotus üksiktegevustele kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi – KOONDAJAKULU RÜHMADE LÕIKES, %

Lepingus sätestatud koormus	Jaotus töötundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)							
	Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**				Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***			
	Kuni 2 tundi	2-4 tundi	Üle 4 tunni	Kokku	Kuni 2 tundi	2-4 tundi	Üle 4 tunni	Kokku
Õpetajad, kes lisaks õppetundidele kulutavad nädalas töölasele tegevusele kuni 20 tundi								
Õpetamine (va põhikoormus)	66	23	11	100	67	23	10	100
Klassijuhataja töö	51	35	14	100	52	32	16	100
Ettevalmistamine	7	8	85	100	8	6	86	100
Enesetäiendamine	83	10	7	100	89	10	1	100
Dokumentatsioon	74	23	3	100	78	21	1	100
Muu tööalane tegevus	84	13	3	100	88	12	0	100
Õpetajad, kes lisaks õppetundidele kulutavad nädalas töölasele tegevusele 20-35 tundi								
Õpetamine (va põhikoormus)	41	36	23	100	45	39	16	100
Klassijuhataja töö	21	28	51	100	28	26	46	100
Ettevalmistamine	1	1	98	100	1	1	98	100
Enesetäiendamine	63	22	15	100	60	23	17	100
Dokumentatsioon	54	38	8	100	53	40	7	100
Muu tööalane tegevus	68	22	10	100	66	21	13	100
Õpetajad, kes lisaks õppetundidele kulutavad nädalas töölasele tegevusele üle 35 tunni								
Õpetamine (va põhikoormus)	29	35	36	100	32	42	26	100
Klassijuhataja töö	17	12	71	100	11	12	77	100
Ettevalmistamine	0	0	100	100	0	0	100	100
Enesetäiendamine	33	26	41	100	33	17	50	100
Dokumentatsioon	26	46	28	100	25	45	30	100
Muu tööalane tegevus	41	28	31	100	46	28	26	100

* Keskmine tundide arv nädalas

** Põhikooli astmes 18-24 tundi, Gümnaasiumi astmes 18-22 tundi

*** Koormus põhikoolis 25-28 õppetundi, gümnaasiumis 23-28 õppetundi

Tabel 5.2 Õpetajate jaotus üksiktegevustele kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi – töölasele tegevusele (va lepingulised õppetunnid) kulutatud aja osatähtsus KOONDAJAKULU RÜHMADE LÕIKES, %

	Jaotus osakaalu arvu järgi tööajakuludes (kahe nädala keskmine)									
	Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv on normi piires**					Kõik õpetajad, kelle töölepingus sätestatud õppetundide arv ületab normi, ulatudes kuni 28***				
	Koondajakulust moodustab tegevus...					Koondajakulust moodustab tegevus...				
Õpetajad, kes lisaks õppetundidele kulutavad nädalas töölasele tegevusele kuni 20 tundi										
	Kuni 40%	40-50%	50-60%	Üle 60%	Kokku	Kuni 40%	40-50%	50-60%	Üle 60%	Kokku
Ettevalmistamine	36	18	19	27	100	29	19	27	25	100
	Kuni 5%	5-10%	10-15%	Üle 15%	Kokku	Kuni 5%	5-10%	10-15%	Üle 15%	Kokku
Õpetamine (va põhikoormus)	26	25	18	31	100	26	27	17	30	100
Klassijuhataja töö	30	13	15	42	100	16	18	25	41	100
Enesetäiendamine	56	16	13	15	100	65	16	8	11	100
Dokumentatsioon	26	27	29	18	100	19	30	41	10	100
Muu tööalane tegevus	29	40	17	14	100	29	30	31	10	100
Õpetajad, kes lisaks õppetundidele kulutavad nädalas töölasele tegevusele 20-35 tundi										
	Kuni 40%	40-50%	50-60%	Üle 60%	Kokku	Kuni 40%	40-50%	50-60%	Üle 60%	Kokku
Ettevalmistamine	25	26	25	24	100	23	18	25	34	100
	Kuni 5%	5-10%	10-15%	Üle 15%	Kokku	Kuni 5%	5-10%	10-15%	Üle 15%	Kokku
Õpetamine(va põhikoormus)	21	34	22	23	100	24	41	18	17	100
Klassijuhataja töö	13	15	19	53	100	19	17	21	43	100
Enesetäiendamine	50	19	14	17	100	46	21	15	18	100
Dokumentatsioon	25	47	18	10	100	26	50	19	5	100
Muu tööalane tegevus	45	33	11	11	100	40	34	13	13	100
Õpetajad, kes lisaks õppetundidele kulutavad nädalas töölasele tegevusele üle 35 tunni										
	Kuni 40%	40-50%	50-60%	Üle 60%	Kokku	Kuni 40%	40-50%	50-60%	Üle 60%	Kokku
Ettevalmistamine	24	28	25	23	100	18	26	30	27	100
	Kuni 5%	5-10%	10-15%	Üle 15%	Kokku	Kuni 5%	5-10%	10-15%	Üle 15%	Kokku
Õpetamine (va põhikoormus)	35	32	18	15	100	36	43	16	5	100
Klassijuhataja töö	16	15	18	51	100	10	19	20	51	100
Enesetäiendamine	33	31	13	23	100	33	24	16	28	100
Dokumentatsioon	32	47	18	3	100	27	55	16	2	100
Muu tööalane tegevus	46	27	13	14	100	46	36	8	10	100

Ajakulu sõltuvus õpetajate ja nende töökohtade karakteristikutest

Kui lähtuda tabelist 5.3, siis olulisimateks õpetajate tööalase koormuse mõjuriteks on kooliaste, õpetaja kvalifikatsioon ja vanus.

Nii et suurema tõenäosusega lisandub õppetundidele suurim töökoormus juhul, kui

- õpetaja tegeleb õpilastega, kes on kas koolitee alguses (töö toimub algastmes) või lõpusirgel (õpetatakse keskkoolis);
- kui õpetajal on kõrge kvalifikatsioon;
- kui tegemist on pensionieelikutega (vanusrühm 50-59 aastat).

Samas pole välistatud, et erinevad õpetajate ja koolide karakteristikud on omavahel seotud sellisel viisil, et raske on otsustada, kummast neist tuleneb õpetaja suurem koormus. Keerulisemad statistilised meetodid võimaldavad mõõta tegurite nõ puhas mõju, ehk mõju juhul, kui kõik teised analüüsi kaasatud tegurid oleksid sarnased/võrdsed. Logistilise regressiooni (vt tabel 5. 4) alusel võibki väita, et tõenäosus kuuluda suurima lisakoormusega õpetajate rühma (võrrelduna tõenäosusega kuuluda madalaima koormusega gruppi) on kõige enam mõjutatud sellest, *kas tegemist on klassijuhatajaga* (kõrgem lisakoormuse risk) või mitte. Ka selgub, et just *kõrgeima kvalifikatsiooniga* (vanemõpetajad, õpetajad-metoodikud) kaasneb oluliselt suurem (võrreldes noorem- ja õpetajatega) risk olla teistest enam tööasjadega hõivatud.

Sisuliselt on see tulemus kooskõlas eelneva analüüsiga: suurem tööajakulu õppetundide välisele tööalasele tegevusele kaasneb klassijuhatamise kohustusega. Selle kohustuse täitmine seab dilemma ette, kas klassijuhatamine või enesetäiendamine või väga suur koormus. Tabel 5.4. viitab paraku sellele, et madalama kvalifikatsiooniga õpetajaskond hoiab kokku pigem enesetäiendamise arvelt.

Tabel 5.3. Tööalastele tegevustele (va lepingulistele õppetundidele) kulunud aja jaotused erinevate õpetajate rühmade lõikes,%

	Kuni 20 tundi	20 kuni 35 tundi	Üle 35 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle lepinguline koormus on 18 kuni 28 õppetundi nädalas	20	52	28	100
Õppetundide arv töölepingu järgi				
18-20	24	45	31	100
21-22	18	54	28	100
23-24	17	56	27	100
25-26	25	49	26	100
27-28	19	50	31	100
Õpetamine toimub...				
ainult algastmes	15	54	31	100
alg- ja põhikooliastmes	22	52	26	100
ainult põhikooliastmes	27	51	22	100
põhikooli ja keskkooli astmetes	15	53	32	100
kõikides kooliastmetes	27	44	29	100
Koolitüüp				
Algkool	18	47	35	100
Põhikool	23	51	26	100
Gümnaasium	18	53	29	100
Kooli asukoht				
Maakool	20	55	25	100
Linnakool	19	50	31	100
Kas õpetaja on ka klassijuhataja				
Jah	16	55	29	100
Ei	31	44	25	100
Kvalifikatsioon				
noorempedagoog, pedagoog	22	52	26	100
vanempedagoog, metoodik	13	51	36	100
Pedagoogiline staaž				
kuni 5 aastat	30	48	22	100
5-10 aastat	20	57	23	100
10-15 aastat	22	49	29	100
15-20 aastat	24	47	29	100
üle 20 aasta	17	54	29	100
Vanus				
kuni 29 aastat	23	54	23	100
30-39 aastat	23	52	25	100
40-49 aastat	19	54	27	100
50-59 aastat	16	52	32	100
60 ja vanem	24	47	29	100

Tabel 5.4. Tööalastele tegevustele (va lepingulistele õppetundidele) kulunud aja jaotused erinevate õpetajate rühmade lõikes,%

Õpetajaskonna iseloomustus	Risk kuuluda pigem suurima ajakuluga õpetajate rühma kui...	
	...tüüpilise ajakuluga õpetajate rühma	...tüüpilisest madalama ajakuluga õpetajate rühma
Õppetundide arv lepingu järgi	Ühestki loetelus toodud tegurist ei sõltu, kas õpetaja osutub olevat tüüpiline või sellest suurem tööaja kulu	
(võrdlusaluseks koormus 18-20 õppetundi)		
21-22		
23-24		
25-26		
27-28		
Õpetamine toimub...		
(võrdlusaluseks need, kes õpetavad ainult algastmes)		
alg- ja põhikooliastmes		
ainult põhikooliastmes		
põhikooli ja keskkooli astmetes		
kõikides kooliastmetes		
Kooli asukoht		
Maakool		
(võrdlusaluseks linnakool)		
Kas õpetaja on ka klassijuhataja		
Jah		+1.39
(võrdlusaluseks need, kellel ei ole klassijuhataja kohustust)		
Kvalifikatsioon		
noorempedagoog, pedagoog		-1.52
(võrdlusaluseks vanempedagoogi, metoodiku kvalifikatsioon)		
Vanus		
kuni 29 aastat		
30-39 aastat		
40-49 aastat		
50-59 aastat		
(võrdlusaluseks 60 ja vanemad)		

KOKKUVÕTTE ASEMEL II: 2009.a. ANDMED 2005.a. ANDMETE TAUSTAL

Hindamaks 2009. aasta uuringu tulemusi, iseloomustame neid lühidalt ka 2005. aasta uuringu taustal. Ajakasutuse iseloomustuste mõned sõnastused erinevad küll teatud määral uuringute lõikes, seda eelkõige nn “Muu töölase tegevuse” alla liigitatud tööga seonduvate ülesannete puhul, kuid kokkuvõttes on küsimustikud piisavalt sarnased. Nii oli 2009. aasta uuringus tegemist “Töölase lähetustega”, 2005. aasta uuringus küsiti aga “Töoga seotud käikude ja sõitude” kohta, mis tundub olevat oluliselt laiem määratlus. Ka ei ole päris otseselt võrreldavad need tegevused, mis said vastaja poolt ankeeti lisatud. Seepärast jäeti need tegevused uuringute võrdlusest välja, mistõttu osutuvad praegusel juhul esitatud andmed ajakulude kohta mõnevõrra väiksemateks võrreldes mujal tekstis esitatuga. Silmas tuleb pidada ka seda, et sarnaselt eelnevaga võrreldakse ka praegusel juhul kõiki tegevusi, v.a. lepinguga ette nähtud õppetunnid.

Tabelist 5.5 järeldub, et drastilisi muutusi ajakuludes õppetundide koormusrühmades ei toimunud, eriti skaala maksimaalsel poolel – umbes neljandik õpetajatest kulutas nii 2005. kui 2009. aastal lisaks õppetundidele üle 35 tunni tööülesannetega seonduvatele tegevustele. Minimaalseid muutusi, kui üldse, võib täheldada väiksemate ajakulude (lisaks õppetundidele kuni 20 tunni tööülesannetega seonduvale) puhul – 2009. aastal on selliste õpetajate osakaal veidi suurem võrreldes 2005. aastaga.

Kas summaarse jaotuse suhteline sarnasus võrreldavate aastate lõikes tähistab ka üksiktegevuste jaotuste sarnasust või siis leidsid üksiktegevuste puhul aset vastandlikud (teineteist tasakaalustavad) ajakulude trendid? Tabel 5.6 annab märku sellest, et kõigis koormusrühmades on *kasvanud dokumentide täitmisega seonduvad ajakulud*, st kasvanud on sellele enam aega kulutatavate pedagoogide osakaal. Kui 2005. aasta novembris kulutas sellele alla 2 tunni nädalas valdav enamik (ligi 80%) õpetajaskonnast, siis 2009. aasta novembris selliste pedagoogide osakaal kahanes pooleni, teised kulutasid juba rohkem aega.

Tabel 5.5. Õpetajate jaotus lisaks õppetundidele kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi – UURINGUTE LÕIKES, %

Lepingus sätestatud koormus	Jaotus töötundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)							
	2005.a.				2009.a.			
	Kuni 20tundi	20-35 tundi	Üle 35 tunni	Kokku	Kuni 20 tundi	20-35 tundi	Üle 35 tunni	Kokku
18-22 õppetundi	16	56	27	100	21	54	25	100
23-24 õppetundi	14	57	29	100	18	56	26	100
25-28 õppetundi	16	62	23	100	24	49	27	100

* Keskmine tundide arv nädalas, seejuures võrdluse võimaldamiseks 2005. aasta andmetega on 2009.aasta puhul „Muude tööalaste tegevuste“ hulgast jäetud välja tööalased lähetused ning vastaja enda poolt nimetatud tegevused. Seega hõlmab võrdlustabelites esitatud loetelu vähem tegevusi ning tööaja üldkulud osutuvad mõnevõrra väiksemaks võrreldes osades 1-5 esitatud tabelitega.

Tabel 5.6. Õpetajate jaotus üksiktegevustele kulutatud tööaja* ning töölepingus sätestatud õppetundide arvu järgi – UURINGUTE LÕIKES, %

Lepingus sätestatud koormus	Jaotus töötundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)							
	2005.a.				2009.a.			
	Kuni 2 tundi	2-4 tundi	Üle 4 tunni	Kokku	Kuni 2 tundi	2-4 tundi	Üle 4 tunni	Kokku
Lepingus sätestatud koormus 18-22 õppetundi								
Õpetamine (va põhikoormus)	38	28	34	100	42	33	25	100
Klassijuhataja töö	29	23	48	100	27	25	48	100
Ettevalmistamine	1	2	97	100	2	2	96	100
Enesetäiendamine	57	17	26	100	59	22	19	100
Dokumentatsioon	85	11	4	100	50	37	13	100
Muu tööalane tegevus**	74	21	4	100	80	15	5	100

Lepingus sätestatud koormus 23-24 õppetundi								
Õpetamine (va põhikoormus)	34	36	30	100	42	36	22	100
Klassijuhataja töö	26	19	55	100	26	24	50	100
Ettevalmistamine	1	2	97	100	2	1	97	100
Enesetäiendamine	53	20	27	100	56	20	24	100
Dokumentatsioon	83	13	4	100	47	40	13	100
Muu tööalane tegevus**	73	19	8	100	76	17	7	100
Lepingus sätestatud koormus 25-28 õppetundi								
Õpetamine (va põhikoormus)	41	41	18	100	48	35	17	100
Klassijuhataja töö	26	24	50	100	25	23	52	100
Ettevalmistamine	0	2	98	100	2	2	96	100
Enesetäiendamine	59	15	26	100	60	17	23	100
Dokumentatsioon	79	15	6	100	53	35	12	100
Muu tööalane tegevus**	84	12	4	100	77	19	4	100

* Keskmise tundide arv nädalas

** Võrdluse võimaldamiseks 2005. aasta andmetega on 2009. aasta puhul „Muude tööalaste tegevuste“ hulgast jäetud välja tööalased lähetused ning vastaja enda poolt nimetatud tegevused, seega hõlmab võrdlustabelites esitatud loetelu vähem tegevusi võrreldes osades 1-5 esitatud tabelitega.

Ülejäänud tegevuste osas olid kõige suurema koormusega rühma ajakulud suhteliselt stabiilsed. Küll aga 18-22-tunnise koormusega õpetajatel vastandub dokumentatsiooniga seonduvale ajakulu kasvule paraku hoopis olulisema ajakulu *kahanemine*: kui aastal 2005 investeeris *enesetäiendamisesse* üle 4 tunni nädalas neljandik 18-22-tunnise koormusega õpetajatest, siis aastaks 2009 oli nende osakaal kahanenud viiendikuni. Kahanes ka selle koormusega rühma õpetamisele (va põhikoormus) kulutatav aeg. Sellist ajakulutuse struktuuri muutust ei ole võimalik pidada optimaalseks.

Kuivõrd ajakulud tundide läbiviimiseks ettevalmistumisel on nii suured, et mahuvad peaaegu kõik maksimaalse ajakulu lahtrisse, siis vaatleme neid ka eraldi, st üksiktegevuste

lõikes (vt Tabel 5.7). Tabelis ei ole tehtud vahet koormusrühmade vahel, kuna nende mõju ei paista olevat oluline.

Tabel 5.7. Õpetajate jaotus õpetamiseks ettevalmistumisele kulutatud tööaja* ning ÜKSIKTEGEVUSTE JA UURINGUTE LÕIKES, %

Tegevus	Jaotus töötundide arvu järgi (kahe nädala keskmine)							
	2005.a.				2009.a.			
	Kuni 2 tundi	2-4 tundi	Üle 4 tunni	Kokku	Kuni 2 tundi	2-4 tundi	Üle 4 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle lepingus sätestatud koormuseks on 18 kuni 28 õppetundi								
Ettevalmistumine kokku, sh	1	2	97	100	2	2	96	100
Töö planeerimine	71	21	8	100	75	15	5	100
(Ka asendus)tundide sisuline ettevalmistamine	11	25	64	100	16	23	61	100
Õppevahendite valmistamine (sh tehniline teostamine)	25	40	35	100	34	32	34	100
Õpilastööde kontrollimine	18	28	54	100	24	30	46	100

* Keskmine tundide arv nädalas

Ainus märkimist vääriv muutus ettevalmistusega seonduvas ajakulus puudutab õpilastööde kontrollimist – see on mõnevõrra kahanenud. Et õpilastööde kontrollimine on oluliseks tagasisidestamise võimaluseks, siis oleks tähtis tulevikus uurida, mille arvelt see kahanemine

toimus. Kas õpetajad on tagasisidestamisele vähem orienteeritud või leidis aset mingi muutus kontrollimise nõ tehnoloogias.

Oluline teave muutuste hindamise seisukohast on ka see, kuidas jaotub töökoormus õpetajaskonna erinevate rühmade vahel. Tabelist 5.8 nähtuv pilt on üksjagu kirju, mis tähistab mõjude keerulist mustrit. Ainus selge trend on see, et erinevad rühmad kipuvad polariseeruma: tüüpilise (lisa)koormusega õpetajate osakaal igas uuritavas kategoorias kahaneb, „äärmuste“ osakaal aga suureneb. Eriti selgelt ilmneb selline *polariseerumine* kõige „soodsama“ pedagoogilise staazhiga (10-20 aastat) õpetajate korral – nende puhul on kasvanud tüüpilisest nii väiksema kui ka suurema ajakuluga inimeste osakaal. Kõige selgema „suunava“ mõjuga paistab aga olema õpetamisaste: kui (ka) keskkoolis hõivatud õpetajate koormus ilmutab kasvutrendi (st kasvanud on just kõrgema koormusega õpetajate osakaal), siis teiste astmete puhul on trend vastupidine – nende seas kasvab väiksema koormusega õpetajate osakaal.

Tabel 5.8. Tööalastele tegevustele (va lepingulistele õppetundidele) kulunud aja jaotused erinevate õpetajate rühmade ja uuringute* lõikes,

	2005.a.				2009.a.			
	Kuni 20 tundi	20 - 35 tundi	Üle 35 tunni	Kokku	Kuni 20 tundi	20 - 35 tundi	Üle 35 tunni	Kokku
Kõik õpetajad, kelle lepinguline koormus on 18 kuni 28 õppetundi nädalas	16	58	23	100	21	53	26	100
Õppetundide arv töölepingu järgi								
18-20	18	56	26	100	26	46	28	100
21-22	15	56	29	100	19	57	24	100
23-24	14	57	29	100	18	56	26	100

25-26	15	65	20	100	25	50	25	100
27-28	17	57	26	100	23	46	31	100
Õpetamine toimub...								
ainult algastmes	7	61	32	100	17	54	29	100
alg- ja põhikooliastmes	13	60	27	100	23	53	24	100
ainult põhikooliastmes	18	58	24	100	28	51	21	100
põhikooli ja keskkooli astmetes	18	57	25	100	15	55	30	100
kõikides kooliastmetes	20	56	24	100	29	48	23	100
Koolitüüp								
Algkool	14	59	27	100	18	47	35	100
Põhikool	17	57	26	100	24	53	23	100
Gümnaasium	15	57	28	100	19	54	27	100
Kooli asukoht								
Maakool	13	62	25	100	23	56	21	100
Linnakool	16	54	30	100	20	51	29	100
Kvalifikatsioon								
noorempedagoog, pedagoog	18	57	25	100	23	53	24	100
vanempedagoog, metoodik	8	64	28	100	15	54	31	100
Pedagoogiline staaž								
kuni 5 aastat	19	62	19	100	30	48	22	100
5-10 aastat	18	61	21	100	21	57	22	100
10-15 aastat	19	66	15	100	23	51	26	100
15-20 aastat	20	59	21	100	26	47	27	100
üle 20 aasta	11	55	34	100	18	56	26	100

* Keskmine tundide arv nädalas, seejuures võrdluse võimaldamiseks 2005. aasta andmetega on 2009.aasta puhul „Muude tööalaste tegevuste“ hulgast jäetud välja tööalased lähetused ning vastaja enda poolt nimetatud tegevused. Seega hõlmab võrdlustabelites esitatud loetelu vähem tegevusi ning tööaja üldkulud osutuvad mõnevõrra väiksemaks võrreldes osades 1-5 esitatud tabelitega

LISAD

Tabel L1. Käesoleva aruande aluseks oleva valimi iseloomustus

	N	%
Kõik õpetajad, kelle lepinguline koormus on 18 kuni 28 õppetundi nädalas	1302	100
Õppetundide arv lepingus		
18-20	151	15
21-22	317	31
23-24	326	31
25-26	154	15
27-28	84	8
Õpetamine toimub...		
ainult algastmes	113	11
alg- ja põhikooliastmes	290	28
ainult põhikooliastmes	179	17
põhikooli ja keskkooli astmetes	337	33
keskkooliastmes	34	3
kõikides kooliastmetes	79	8
Koolitüüp		
Algkool	60	6
Põhikool	393	38
gümnaasium	543	53
Kas õpetaja on ka klassijuhataja		
Jah	754	73
Ei	247	24
Kvalifikatsioon		
noorempedagoog	24	2
Pedagoog	728	71
vanempedagoog	230	22
Pedagoog-metoodik	35	4
Pedagoogiline staaž		
kuni 5 aastat	71	7
5-10 aastat	99	10
10-15 aastat	115	11
15-20 aastat	167	16
üle 20 aasta	561	55
Vanus		
alla 25 aasta	13	1
25-29 aastat	47	5
30-39 aastat	199	19
40-49 aastat	363	35
50-59 aastat	311	30
60 ja vanem	90	9

ÕPETAJA KÜSITLUS 16.11. – 29.11.2009

LP ÕPETAJAD!

EHLi juhatus pöördub Teie poole **palvega** täita võimalikult objektiivselt järgnev ankeet õpetaja tööaja ja tööülesannete kohta. Küsitluse eesmärgiks on teha kindlaks õpetajate reaalse tööaja kulu ning teha ettepanekuid õpetajatelt nõutava aruandluse optimeerimiseks. Loodame, et küsitluse vastamisest võtab osa arvukalt õpetajaid. Täidetud küsitluslehed palume kooli a/ü usaldusisiku poolt kokku koguda ja anda EHL maakonna- ja linnaliitudele **hiljemalt 4. detsembriks 2009. a.** nende edastamiseks EHLi koondi tegemiseks.

Sven Rondik

EHL juhatuse esimees

Austatud Õpetaja!

Mõned küsimused Teie enda kohta. Iga küsimuse puhul tõmmake palun sobivale vastusele ring ümber

Teie pedagoogiline staaž õpetajana 1 kuni 5 aastat 2 5-10 aastat 3 10-15 aastat 4 15-20 aastat 5 üle 20 aasta Mis ainet (aineid) õpetate Kas Te töötate 1 täiskoormusega (1,0 ametikohta) 2 osalise koormusega, st _0_ ametikohta Teie Töölepingus ettenähtud õppetundide arv nädalas on _ _ tundi	Kas töötate 1 maakoolis 2 linnakoolis	Kas õpetate 1 ainult algastmes 2 alg- ja põhikooliastmes 3 ainult põhikooliastmes 4 põhikooli ja keskkooli astmes 5 keskkooliastmes 6 kõikides kooliastmetes
	Kas töötate 1 algkoolis 2 põhikoolis 3 gümnaasiumis	Kas olete ka klassijuhataja? 1 Jah 2 Ei
	Teie vanus 1 alla 25 2 25-29 3 30-39 4 40-49 5 50-59 6 60 ja vanem	

Järgneva **tööaja kulu** päeviku **täitmisel arvestage palun sellega**, et

- küsi **vaid kooliga st tööülesannetega seotud tegevuste** kohta, eratunde vms palume mitte arvestada;
- tööaja kulud saame loetelu tegevustele kulutatud aja summeerimisel (st kui Teie arvates mõned loetelus esitatud tegevused kattuvad, siis peaks sellegipoolest „kattuv“ aeg olema arvestatud vaid ühe tegevuse ajakulu hulka)
- tühi lahter tähendab seda, et vastaval päeval vastavale tegevusele aega ei kulutatud.
- NB! Haiguslehe puhul pange palun vastaval päeval „Tundide läbiviimise“ lahtrisse kirja „H“**

	Tegevus	16.11	17.11	18.11	19.11	20.11	21.11	22.11	23.11	24.11	25.11	26.11	27.11	28.11	29.11
		E	T	K	N	R	<u>L</u>	<u>P</u>	E	T	K	N	R	<u>L</u>	<u>P</u>
	ÕPETAMINE (NB! akadeemilistes tundides!)	NB! Märkige palun tegevused 1.-6. akadeemilistes tundides!													
1.	Tundide läbiviimine														
2.	Asendustundide läbiviimine														
3.	Õpilaste järeleaitamine, konsultatsioonid														
4.	Pikapäevarühma töö (ka vastavate dokumentide vormistamine)														
5.	Ringitöö, treeneritöö (ka vastavate dokumentide vormistamine)														
	KLASSIJUHATAJA TÖÖ														
6.	Klassijuhataja tundide läbiviimine)														
		16.11	17.11	18.11	19.11	20.11	21.11	22.11	23.11	24.11	25.11	26.11	27.11	28.11	29.11
		E	T	K	N	R	<u>L</u>	<u>P</u>	E	T	K	N	R	<u>L</u>	<u>P</u>
		NB! Märkige palun tegevustele 7.- 31. kuluv aeg minutites! KUI ajakulu on üle 1 tunni, siis paluks märkida tundides ja minutites, nt 1.12= 1 tund ja 12 minutit													
7.	Lastevanemate koosolekud														
8.	Arenguestlused õpilastega														
9.	Kodude külastamine														
10.	Tegelemine õpiraskuste ja käitumishälvetega õpilastega														
11.	Õpilasürituste, olümpiaadide jt teiste ürituste ettevalmistamine														

	ja läbiviimine																		
12.	Suhtlemine teiste õpetajate ja kooli juhtkonnaga klassijuhatamisega seotud probleemidest																		
13.	Klassijuhataja dokumentatsiooni täitmine																		
	ÕPETAMISEKS ETTEVALMISATMINE																		
14.	Töö planeerimine																		
15.	Tundide sisuline ettevalmistamine																		
16.	Asendustundide sisuline ettevalmistamine																		
17.	Õppevahendite valmistamine (ka internetist materjalide otsimine)																		
18.	Tundides vajalike materjalide tehniline teostamine(materjalide paljundamine, klassis vajalike materjalide väljapanek jne)																		
19.	Õpilastööde kontrollimine – hindamine																		
	KOOLITUS JA ENESETÄIENDAMINE																		
20.	Täienduskoolitus koolis																		
21.	Täienduskoolitus väljaspool kooli																		
22.	Individuaalne ametialane enesetäiendamine																		
	DOKUMENTATSIOONI TÄITMINE (v.a. kl.juh., ringi-juh., treener, pikapäevarühm)																		
23.	E-kooli dokumentatsiooni täitmine																		
24.	Mitmesuguste protokollide jms dokumentide täitmine																		
	MUUD TEGEVUSALAD																		
25.	Õpilasürituste korraldamine (kui ei ole vastava klassi juhataja)																		
26.	Korrapidamine																		
27.	Töölähetused																		
28.	Muu tegevus (milline?)...																		
Töölasele tegevusele																			

kulutatud aeg kokku (tundides ja minutites)															
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2005.a. novembris korraldatud küsitlusest selgus, et oluliseks õpetaja tööd takistavaks teguriks peetakse liiga suurt töö-koormust. Milliste ülaltoodud loetelus mainitud tegevuste arvelt oleks Teie arvates kõige mõistlikum töökoormust vähendada?

Märkige palun vastavat tegevust tähistava numbri kõrvale (vasakule) kas

0 (mis tähistaks, et just sellest tegevusest LOOBUMINE oleks töökoormuse vähendamiseks kõige mõistlikum) **või**

- - (need kaks miinust tähistaksid arvamust, et mõistlikuks lahenduseks selle tegevuse osas oleks ajakulu vähendamine – nt. Nõudmiste vähendamise-muutmisega).

Ehk soovite kommenteerida-täpsustada?

Eelpool palusime märkida ajakulu õppeaasta tavaliste töönaalade puhul. LISAKS paluks hinnata, mitu tundi kulub Teil järgneva dokumentatsiooni täitmiseks kogu õppeaasta jooksul:

	Ajakulu ühe olemasolevate nõuete kohase aruande/ eneseanalüüsi puhul. Märkige „0“, kui vastava dokumendi täitmist Teilt ei nõuta	Kas oleks võimalik aruandele esitatavate nõuete optimeerimisega ajakulu vähendada? Tõmmake palun sobivale vastusele ring ümber	Ettepanekud
1. Aineõpetaja aruanne (kord veerandis)		1 Jah 2 Ei	
2. Klassijuhataja aruanne (kord veerandis)		1 Jah 2 Ei	
3. Ainesektsiooni aruanne (kord veerandis)		1 Jah 2 Ei	
4. Aineõpetaja poolaasta eneseanalüüs		1 Jah 2 Ei	
5. Klassijuhataja poolaasta eneseanalüüs		1 Jah 2 Ei	
6. Õpetaja igakevadine eneseanalüüs		1 Jah 2 Ei	
7. Õpetaja õppeaasta analüütiline töökokkuvõte		1 Jah 2 Ei	

Viimase aja suundumusi iseloomustab E-kooli rakendamine. Sellega seoses järgmised küsimused:

A. Kas Teie hinnangul on E-kooli rakendamine Teile abiks õpetajatöö lihtsustamisel?

- 1 jah, kindlasti on abiks
- 2 sõltub asjaoludest (nt juhul kui ei ole dubleerimist paber kandjal)
- 3 ei ole abiks

B. Kas E-kooli rakendamisega lisandub Teile ka liigset aruandlust?

- 1 Ei lisandu
- 2 Jah lisandub

Dokumentatsiooni täitmine - õpetajate arvamusi ja ettepanekuid

1. Aineõpetaja aruanne

Direktor nõuab neid väga suvaliselt, võiks olla kindel süsteem;
Paljud nõudmised on tobedad, näiteks tüdrukute poiste hinded eraldi välja tuua;
See aruanne võiks olemata olla;
E-kooli tuleks suur hulk parandusi sisse viia;
Aruande vorm ei sobi;
Milleks arvutada protsente. Mis see annab?
Arvandmed! E-kool võiks arvutada automaatselt;
Õpetaja ei peaks tegelema nii palju igasuguste analüüside ja muu lihtsalt paberimäärimisega;
Selle asemel saaks tegeleda laste õpetamise ja enesetäiendamise;
Eneseanalüüs ja igasugused lisaülesanded – vähemaks!;
Raamaruanded võiks olla koostatud ministeeriumi poolt;
See aruanne ei ole väga suur ajakulu, küsimus on selles, kas sellel on kasutegur?;
Ma ei näe mõtet, kuna õpetajad analüüsivad enda tegevust suuliselt ja kirjalik vormistamine võtab mõttetult aega ning eneseanalüüs sellest põhjalikumaks ei muutu;
Kuna e-koolis on kõik andmed olemas, siis ei saa aru, miks peab kõike dubleerima;
See on vajalik ainult töötulemuste fikseerimiseks;
Seda võiks teha läbi ainet, mitte kirjalikult aruande kujul.

2. Klassijuhataja aruanne

Seal sisalduvad andmed on juba e-koolis olemas;
Paljud nõudmised on tobedad, näiteks, tüdrukute poiste hinded eraldi;
Liiga palju andmeid nõutakse, need võiks olla e-koolist saadavad;
Vastava kokkuvõtte võiks saada e-koolist;
Täpsemad nõuded tuleks esitada;
Ei peaks dubleerima e-kooli;
Ühtne aruande täitmise vorm oleks vajalik;
Seda küll ei ole vaja, e-koolis on kõik olemas;
Piisaks poolaasta aruandest.

3. Ainesektsiooni aruanne

Kui jaotada aruande koostamine liikmete vahel, on vähem tööd;
Kord veerandis esitada aruanne – see on liiga tihti;
Aruanne tuleks konkretiseerida;
Ainesektsiooni koosolek peaks toimuma vastavalt vajadusele;
Piisaks kord poolaastas.

4. Aineõpetaja poolaasta eneseanalüüs

Ei tasu ennast ära;
Pole vajalik;
Selleks oleks vaja vastav arvutiprogramm;
Ei ole vaja.

5. Klassijuhataja poolaasta eneseanalüüs

Kord aastas piisaks;
Pole tarvidust, küsimused teha sisulisemaks;
Piisaks aruannetest (kord veerandis);
Sellel ei ole mingit mõtet, kui õpetaja on ja jääb ikka lihtsalt tavaliseks õpetajaks, keda ei ergutata ei palga ega millegi muuga;
Ei näe vajadust.

6. Õpetaja igakevadine eneseanalüüs

Igal aastal võiks analüüsida ainult mõnda punkti;
On ilmselt rohkem vajalik õppealajuhatajale;
Tundub mõttetu täita suhteliselt tobedat ja korduvate küsimustega ankeeti igal aastal;
Nõuded muuta konkreetsemaks;
Isegi sõnade arv on ette määratud, kui palju peab kirjutama. Kohutav;
Eneseanalüüs olgu vestluse vormis direksiooniga;
Sügisel peaks aruandlusvorm valmis olema, siis oleks võimalik pidevalt aasta jooksul täita;
Analüüsi mahtu tuleks vähendada;
Analüüsi tuleks lihtsustada;
Väiksemas mahus, õppetöös ei toimu niipalju muutusi;
Dubleerib aasta jooksul mujal esitatut;
Mõistlik juhul, kui paralleelselt toimuvad arenguvestlused;
Vaja konkreetne küsimustik;
Nõuded on optimeeritud, sest vastasel juhul keegi neid kokkuvõtteid/analüüse ei teeks;
Loobuda üldse;
Eneseanalüüsid võiks olla esitatud tabeli kujul või väiksema mahuga;
Ei näe vajadust;
Piisaks ühes kokkuvõttest, see on ju seotud eneseanalüüsiga;
Liiga detailne.

7. Õpetaja õppeaasta analüütiline töökokkuvõte

Asjal on mõtet kui sellega ka edasi tegeldakse;
See on vajalik dokument;
Osa sellest on e-koolis olemas;
Igasuguste valemite põhjal arvutamine – kel seda vaja on;
Formaat liiga pikk - iga osa jaoks vaja 300-600 sõna;
Poleks tarvis nii detailset, mõttetu, kui üldanalüüsi ei järgne ja selle järgi ei märgata õpetajat ei kiita ega probleemidesse laskuda;
Sügisel peaks aruandlusvorm teada olema, siis võimalik pidevalt aasta jooksul täita;
Analüüsi mahtu vähendada;
Võiks olla kindlad punktid, millele vastata;
Kui oleks üks üldkehtiv standard!

Meie koolis dubleerivad küsimused üksteist ja see võtab meeletu aja, et vormi täita. Pooled küsimused võiks ära jääda;
Väiksemas mahus, õppetöös ei toimu niipalju muutusi;
Pole vajalik või kui, siis võiks olla kirjalik;
Ankeet väga põhjalik, nõuab analüüsi ka eelneva aastaga. Rida mõttetu küsimusi.

E-kooli rakendamine – õpetajate arvamusi

E-kooli täitmine võtab palju aega, hindeid tuleb panna ka endale, kunagi ei tea, mis tehnikaga juhtub. Käsitsi saab palju kiiremini;

Nõutakse nädalas kaks korda konsultatsioonitundi, mis ilmselgelt suurendab õpetaja ajakulu;

Lõpuklassi juhatajad peavad aasta lõpul välja printima kogu klassi õppeedukuse lehed ja iga ühe allkirjastama. Milline paberi kulu!;

E-kooli tuleks teha õpetajale ka kasutajasõbralikuks. Palju tuleb otsida vajalikke andmeid aruannetest, need pole koolis kasutamiseks korralikult süstematiseeritud;

E-kooli võiks ära lõpetada. See on jama;

Aastaraamatu täitmine võiks samuti olla internetipõhine;

Minu meelest ei ole e-kool ülevaatlik, klassijuhatajana oli päevik ülevaatlikum;

Kõikidel vanematel ei ole arvuti või interneti võimalust ja teated jms tuleb ka paberikandjal esitada;

Eneseanalüüsid ja töökokkuvõtted ei peaks olema nii mahukad. Klassijuhataja poolt täidetavaid materjale peaks olema tunduvalt vähem;

Õpetaja õppeaasta analüütiline töökokkuvõte võiks ära jääda;

Nädalakoormust tuleks vähendada. Eriti põhikooliastmes, kus kasvatustöö ja suhtlemine lastevanematega lausa neelab aega. Eriti klassijuhatajana;

Puudumiste tabeli täitmine on raske, hiline mis/puudumised peaks olema era tabelites;

E-kool on ajakulu, kui tuleb oodata, et arvutile ligi pääseks, puudujate märkimine võtab rohkem aega, kui paberil. E-kooli plussiks on kiire info puudujatele ja lastevanematele;

Klassijuhataja tunni sissekannete tegemine. Leian, et klassijuhataja töö on paljuski loomingu- ning väga spetsiifiline. Seda ei saa mõõta tundide ja teemadega. See on töö, millega sa oled seotud terve päeva ja nädalast nädalasse;

Puudujate märkimine eraldi e-koolile veel ka paberikandjal. Oma isiklike ressursside kulutamine õppematerjalide ostuks;

Oskus- ja loovainete õpetajatel on suur pinge ja ajakulu: millest teha? Materjali leiutamine, hankimine (ettevalmistamine) töövälisel ajal;

E-kool võiks olla suuremate kasutusvõimalustega. Tunnistuste trükkimine veerandite kaupa – ei saa tabelisse hindeid lisada. Kõik nõutavad dokumendid ei ole ühtlustatud: õpilasraamatu ja tunnistuste ja kokkuvõtete lehed ei ole samas järvekorras (õppeained);

E-koolis vast ei ole liigset aruandlust, aga viimasel ajal on tulnud uus mood – niipea, kui mingi üritus on toimunud, klassijuhataja võtku jälle tagasiside ja tehku kokkuvõtteid. Tagasiside peaks võtma ikka ürituse korraldaja;

E-koolis on palju tehnilisi probleeme, mis teevad selle kasutamise väga aega nõudvaks;

Klassijuhatajana veel ka paberkandjal puudumiste aruanne, detailne aruandlus paberkandjal klassi õppeedukusest;

Lisaks peab klassijuhataja esitama paberkandjal iga veerand kokkuvõtte ja õppenõukogus ette lugema;

Õpilaste puudunud tundide kokkulugemine, põhjuste selgitamine (nagunii ei tea täpselt põhjust);

Pabertunnistuse kirjutamine, selle asemel võiks olla vajadusel väljaprintitav tunnistus iga veerand, millel kohe kirjas ka puudumised, kiitused, “2” paneku põhjendused jms. Ning aasta lõpus “korralik” tunnistus, millel kõik peal;

Составление списков, отчетов, подсчитывание процентов, не имеющих отношения к образовательному учреждению;

Отменить отчетность о пропусках (бумажную), отчеты учителя-предметника (раз в четверть). Отчет классного руководителя (раз в четверть).